

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028

Λευκωσία, Ιανουάριος 2025

Η Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης 2024-2028 για την Αναπηρία ετοιμάστηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες με συνεισφορές από άλλα Υπουργεία/Υφυπουργεία, των μελών του Παγκύπριου Συμβουλίου για Άτομα με Αναπηρίες και μετά από ανοικτή δημόσια διαβούλευση δια του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας

© 2025 Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Κείμενα: Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες
Σχεδιασμός & επιμέλεια έκδοσης: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

 Γ.Τ.Π. 36/2025 - 100

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας

ISBN 978-9963-50-739-9 (εντ.)| 978-9963-50-740-5 (ηλεκτρ.)

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ

**Εθνική Στρατηγική
και Σχέδιο Δράσης
για την Αναπηρία
2024-2028**

Λευκωσία, Ιανουάριος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός της Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας	5
1. Εισαγωγή	7
2. Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία	9
3. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028	11
4. Πρώτος Πυλώνας: Έγκαιρη Παιδική και Οικογενειακή Παρέμβαση	13
5. Δεύτερος Πυλώνας : Ενιαία και Συμπεριληπτική Εκπαίδευση	17
6. Τρίτος Πυλώνας : Πρόσβαση στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον, στις Μεταφορές και στην Πληροφόρηση	27
7. Τέταρτος Πυλώνας: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υγείας και Θεραπευτικής Παρέμβασης	39
8. Πέμπτος Πυλώνας: Ένταξη στην Απασχόληση	45
9. Έκτος Πυλώνας: Επαρκές Βιοτικό Επίπεδο και Ανεξάρτητη Διαβίωση	51
10. Έβδομος Πυλώνας: Συμμετοχή στην Πολιτιστική Ζωή, Ψυχαγωγία, Δραστηριότητες Ελεύθερου Χρόνου και Αθλητισμό	57

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

της Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας

Η εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, ως ισότιμων μελών της κοινωνίας και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους, μέσω μεταρρυθμιστικών και πρόσθετων δράσεων, στο πλαίσιο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, αποτελεί στρατηγική επιδίωξη του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Διακυβέρνησης της Κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη και του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, αποφασίστηκε όπως αναθεωρηθεί η Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία μέχρι τη λήξη της το 2028 και καταρτιστεί το τέταρτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία για την πενταετία 2024-2028.

Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας προχώρησε στην ετοιμασία της Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και του Νέου Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028, εισάγοντας 75 νέες δράσεις που αφορούν στους κυριότερους τομείς της ζωής ενός ατόμου με αναπηρία, από τη γέννηση μέχρι και την τρίτη ηλικία. Οι στρατηγικές επιδιώξεις και στόχοι στην Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία 2024-2028, που θα κατευθύνουν κάθε πολιτική, μέτρο και δράση προς εκπλήρωση του οράματος που έχει τεθεί, ομαδοποιούνται στους ακόλουθους επτά θεματικούς πυλώνες:

- Έγκαιρη παιδική και οικογενειακή παρέμβαση
- Ενιαία και συμπεριληπτική εκπαίδευση
- Πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές και στην πληροφόρηση
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και θεραπευτικής παρέμβασης
- Ένταξη στην απασχόληση
- Επαρκές βιοτικό επίπεδο και ανεξάρτητη διαβίωση
- Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό

Επιπρόσθετα, έχουν για πρώτη φορά εισαχθεί μετρήσιμοι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες με σκοπό τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και της επίτευξης των στόχων.

Στην ετοιμασία της Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και του Νέου Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028 έχουν ληφθεί συνεισφορές από τα σημεία επαφής σε οκτώ Υπουργεία και τέσσερα Υφυπουργεία που παρέχουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, υπηρεσίες προς τα άτομα με αναπηρίες, με συντονιστικό φορέα το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας. Καταλυτικής σημασίας υπήρξε η στενή και δημιουργική συνεργασία μεταξύ κράτους και κοινωνίας των πολιτών σε αυτή την προσπάθεια.

Το κείμενο που έχετε στα χέρια σας δεν αποτελεί απλώς μια κρατική δέσμευση, αλλά ένα ευρύτερο κάλεσμα, με στόχο τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας πιο συμπεριληπτικής, πιο δίκαιης και πιο ανθρώπινης. Η ενδυνάμωση και η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες σε μια κοινότητα για όλους αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα μέσω της ενίσχυσης των υπηρεσιών και της ενεργούς συμμετοχής τους στην κοινότητα.

Σε αυτή τη διαδρομή πορευόμαστε μαζί με όραμα την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας μας.

Μαριλένα Ευαγγέλου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1

1.1 Η πρώτη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία 2018-2028 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο με Απόφασή του στις 19.12.2017, στο γενικότερο πλαίσιο εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που κύρωσε η Κυπριακή Δημοκρατία το 2011. Βασικό εργαλείο επίτευξης των στρατηγικών επιδιώξεων και στόχων που τέθηκαν με την Στρατηγική αποτελούν τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Αναπηρία.

1.2 Το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2013-2015 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Ιούλιο 2013, το δεύτερο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2018-2020 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο 2017 και το τρίτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2021-2023 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Σεπτέμβριο του 2021.

1.3 Στο πλαίσιο του Προγράμματος Διακυβέρνησης της παρούσας Κυβέρνησης και του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, αποφασίστηκε η ετοιμασία Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία για την πενταετία 2024-2028. Η έναρξη διαβούλευσης για την ετοιμασία τους σηματοδοτήθηκε κατά τη συνεδρία του Παγκύπριου Συμβουλίου για τα Άτομα με Αναπηρίες στις 11.12.2023, υπό την προεδρία της Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας κας Μαριλένας Ευαγγέλου. Αφού λήφθηκαν οι απόψεις και εισηγήσεις όλων των αρμόδιων για θέματα αναπηρίας Υπουργείων και Υφυπουργείων, καθώς και των μελών του Παγκύπριου Συμβουλίου για τα Άτομα με Αναπηρίες, περιλαμβανομένης της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων, ετοιμάστηκε το πρώτο προσχέδιο της Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028, που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 21/03/24 μέχρι τις 12/04/24. Λήφθηκαν υπόψη οι απόψεις και εισηγήσεις οργανώσεων και φορέων και αφού ολοκληρώθηκε το τελικό κείμενο της Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028, υποβλήθηκε από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 11 Δεκεμβρίου 2024.

1.4 Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας (μέχρι τις 31.12.2022 κάτω από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), στο πλαίσιο του ρόλου του ως Κεντρικού Σημείου στην Κύπρο για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 73.519 και ημερομηνία 9.5.2012, συντονίζει, σε συνεργασία με τα άλλα Υπουργεία, Υφυπουργεία και κρατικές υπηρεσίες (μέσω δικτύου σημείων επαφής) και με διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες, την ετοιμασία των εθνικών σχεδίων δράσης για την αναπηρία, τη συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων για την επίτευξη του εκάστοτε σχεδίου δράσης, την ετοιμασία εκθέσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Επιτροπή ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και άλλους φορείς. Όλα τα στρατηγικά έγγραφα για το θέμα είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση www.dmsw.gov.cy/dsid.

1.5 Κάθε Υπουργείο/Υφυπουργείο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, εφαρμόζει πολιτικές, μέτρα, προγράμματα και δράσεις που εξυπηρετούν τα άτομα με αναπηρίες σε όλους τους τομείς ζωής. Οι δράσεις υλοποιούνται με τροποποίηση υφιστάμενων νομοθεσιών, διαμόρφωση νέων νομοθεσιών ή διοικητικών ρυθμίσεων, δέσμευση δαπανών μέσω των ετήσιων κρατικών προϋπολογισμών των Υπουργείων/Υφυπουργείων, λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε οικονομικές δυνατότητες του κράτους, αξιοποίηση του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού, αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων μέσω συγχρηματοδοτούμενων έργων, ενίσχυση της εμπλοκής των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του ιδιωτικού τομέα σε συνεργασία με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ο απολογισμός του τρίτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία για την τριετία 2021-2023 κατέδειξε ότι από τις 135 συνολικά δράσεις (58 νέες δράσεις και 77 συνεχιζόμενες), υλοποιήθηκαν από οκτώ Υπουργεία και τρία Υφυπουργεία: πλήρως 74 δράσεις ή ποσοστό 55%, μερικώς 49 δράσεις ή ποσοστό 36% και δεν υλοποιήθηκαν 12 δράσεις ή ποσοστό 9%. Αναλυτικός απολογισμός όλων των δράσεων παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα www.dmsw.gov.cy/dsid.

1.6 Η διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες και η ενεργός και εποικοδομητική εμπλοκή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τη διαμόρφωση και την παρακολούθηση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία είναι επιθυμητή και απαραίτητη. Η διαβούλευση πραγματοποιείται με ποικίλους τρόπους: με γραπτή επικοινωνία, με

ανοικτό δημόσιο διάλογο, με συναντήσεις και συζητήσεις σε επίπεδο Υπουργείων/Υφυπουργείων ή Τμημάτων/Υπηρεσιών, με συμμετοχή σε κοινές Ομάδες Εργασίας για την επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων, με τη διοργάνωση ημερίδων και άλλων μαθησιακών δραστηριοτήτων, κ.α.

1.7 Με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 73.519 και ημερομηνία 9.5.2012, πέραν από το Κεντρικό Σημείο για την εφαρμογή της Σύμβασης, ορίστηκαν επίσης: το Παγκύπριο Συμβούλιο για τα Άτομα με Αναπηρίες ως ο Συντονιστικός Μηχανισμός για τη διευκόλυνση των δράσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης και η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως ο Ανεξάρτητος Μηχανισμός για την προώθηση, προστασία και παρακολούθηση της Σύμβασης.

1.8 Η Κυπριακή Δημοκρατία, όπως όλα τα κράτη μέρη της Σύμβασης, υποβάλλει εκθέσεις και έχει διάλογο με την Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες ως προς τους τρόπους που εφαρμόζει τη Σύμβαση και ικανοποιεί τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. Όλες οι δράσεις της δημόσιας διοίκησης καταγράφηκαν στην Πρώτη Έκθεση της Κύπρου για την εφαρμογή της Σύμβασης που υποβλήθηκε στην αρμόδια Επιτροπή του ΟΗΕ τον Ιούλιο του 2013, καθώς και σε συμπληρωματική Έκθεση που υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2016. Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός για την προώθηση, προστασία και παρακολούθηση της Σύμβασης, καθώς και η Παγκύπρια Συμμαχία για την Αναπηρία ως άτυπη ομπρέλα των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρίες καθώς και οποιεσδήποτε άλλες οργανώσεις εκπροσωπούν τα άτομα με αναπηρίες, υποβάλλουν παράλληλες εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης (shadow reports) προς την Επιτροπή. Τον Μάρτιο 2017 πραγματοποιήθηκε ο πρώτος Διάλογος αντιπροσωπίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Επιτροπή ΟΗΕ και τον Μάιο 2017 εκδόθηκαν οι Καταληκτικές Παρατηρήσεις και συστάσεις της Επιτροπής προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Ο επόμενος Κατάλογος Θεμάτων της Επιτροπής για την εφαρμογή της Σύμβασης αναμένεται να υποβληθεί προς την Κυπριακή Δημοκρατία το 2024 και ο επόμενος Διάλογος αναμένεται να πραγματοποιηθεί το 2027.

1.9 Επιπρόσθετα από τη συνεργασία με τον ΟΗΕ, η Κυπριακή Δημοκρατία αναφέρει και συντονίζει τις δράσεις της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία εξέδωσε την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες 2021-2030 και παρακολουθεί επίσης την εφαρμογή της Σύμβασης, αφού η Ευρωπαϊκή Ένωση κύρωσε επίσης τη Σύμβαση ως συλλογική νομική οντότητα.

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2024-2028

2.1 Η Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία συνεχίζει να υιοθετεί το όραμα, τις αρχές και αξίες που καθορίστηκαν με την Πρώτη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία, που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 19.12.2017, ως ακολούθως:

ΟΡΑΜΑ

Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Αναπηρία είναι **η εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, ως ισότιμων μελών της κοινωνίας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, μέσω μεταρρυθμιστικών και πρόσθετων δράσεων, στο πλαίσιο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.**

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

Οι αρχές και αξίες πάνω στις οποίες θα στηρίζεται κάθε δράση για την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, υιοθετούνται πλήρως όπως καθορίζονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και είναι:

- ✓ Σεβασμός για έμφυτη αξιοπρέπεια, ατομική αυτονομία, περιλαμβανομένης της ελευθερίας ατομικών επιλογών και ανεξαρτησία των ατόμων
- ✓ Μη διάκριση
- ✓ Πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ενσωμάτωση στην κοινωνία
- ✓ Σεβασμός για τη διαφορετικότητα και αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες, ως μέρος της ανθρώπινης διαφορετικότητας και ανθρωπότητας
- ✓ Ισότητα ευκαιριών
- ✓ Προσβασιμότητα
- ✓ Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών
- ✓ Σεβασμός για τις εξελισσόμενες δυνατότητες των παιδιών με αναπηρίες και σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρίες να διαφυλάξουν την ταυτότητά τους.

2.2 Οι στρατηγικές επιδιώξεις και στόχοι στην Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία 2024-2028, που θα κατευθύνουν κάθε πολιτική, μέτρο και δράση προς εκπλήρωση του οράματος που έχει τεθεί και θα αφορούν τους κυριότερους τομείς ζωής του ατόμου με αναπηρία από τη γέννηση μέχρι την τρίτη ηλικία, εδράζονται στους ακόλουθους επτά θεματικούς πυλώνες και καθορίζονται συνοπτικά και αναλυτικά σε κάθε πυλώνα:

- 1 Έγκαιρη παιδική και οικογενειακή παρέμβαση
- 2 Ενιαία και συμπεριληπτική εκπαίδευση
- 3 Πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές και στην πληροφόρηση
- 4 Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και θεραπευτικής παρέμβασης
- 5 Ένταξη στην απασχόληση
- 6 Επαρκές βιοτικό επίπεδο και ανεξάρτητη διαβίωση
- 7 Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό.

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2024-2028

3

3.1 Στο εξής, τα εθνικά σχέδια δράσης για την αναπηρία θα καταρτίζονται με διάρκεια πενταετή, αντί τριετή περίοδο. Η λήξη του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία για την πενταετία 2024-2028 θα συμπίπτει και με τη λήξη της Εθνικής Στρατηγικής για την Αναπηρία.

3.2 Αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τα άτομα με αναπηρίες στην Κύπρο και λαμβάνοντας υπ' όψιν τόσο τα αιτήματα και τις διεκδικήσεις των ατόμων με αναπηρίες, των οικογενειών τους και των οργανώσεων που τα αντιπροσωπεύουν όσο και τις καταληκτικές παρατηρήσεις και συστάσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία θέτει τους στόχους για περαιτέρω βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης.

3.3 Στη διαμόρφωση του τέταρτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028

λήφθηκαν υπ' όψιν τα ακόλουθα: (α) οι στόχοι και προγράμματα δράσεων οκτώ Υπουργείων και τεσσάρων Υφυπουργείων που παρέχουν υπηρεσίες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σε άτομα με αναπηρίες, και συγκεκριμένα: του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, του Υπουργείου Υγείας, του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, του Υφυπουργείου Τουρισμού, του Υφυπουργείου Πολιτισμού και του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, (β) τα αιτήματα, απόψεις και εισηγήσεις των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρίες και κυρίως της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων – ΚΥΣΟΑ, (επίσημου δια νόμου κοινωνικού εταίρου του κράτους για τα θέματα αναπηρίας) που υποβλήθηκαν μετά από δημόσια διαβούλευση, (γ) οι Καταληκτικές Παρατηρήσεις που εξέδωσε στις 8.5.2017 η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, μετά τον διάλογο και την εξέταση της πρώτης Έκθεσης της Κύπρου για την εφαρμογή της Σύμβασης, (δ) η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες 2021-2030, και (ε) οι συστάσεις της Επιτροπής Διοίκησης και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού στην Κύπρο για την παρακολούθηση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, καθώς και άλλων Ανεξάρτητων Αξιωματούχων.

3.4 Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028, που ακολουθεί, παρουσιάζει ανά θεματικό πυλώνα της Εθνικής Στρατηγικής για την Αναπηρία, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και τη γενική επιδίωξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, συνοπτικά την υφιστάμενη κατάσταση καθώς και τις δράσεις και αποτελέσματα που ήδη υλοποιούνται, τον γενικό στρατηγικό στόχο προς επίτευξη μαζί με μετρήσιμους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες επίτευξης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, και πίνακα με τις συγκεκριμένες νέες δράσεις προς υλοποίηση στην επόμενη πενταετία, από συγκεκριμένους φορείς υλοποίησης, με καθορισμένο προϋπολογισμό και χρονοδιαγράμματα. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα τρία Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Αναπηρία, για πρώτη φορά παρουσιάζονται σε ξεχωριστό πίνακα μόνο οι νέες δράσεις, ενώ οι συνεχιζόμενες δράσεις που ήδη υλοποιούνται παρουσιάζονται στην περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης. Επίσης, οι δράσεις παρουσιάζονται για πρώτη φορά ανά θεματικό πυλώνα αντί ανά Υπουργείο/Υφυπουργείο.

3.5 Τονίζεται ότι για όσες νέες δράσεις περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης και συνεπάγονται πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού πέραν των εγκεκριμένων πιστώσεων στα οικεία κεφάλαια προϋπολογισμού των αντίστοιχων φορέων υλοποίησης, αυτή θα συμφωνείται στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων δημοσιονομικών διαδικασιών.

3.6 Η μεγάλη πρόκληση για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς είναι η μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη και η υλοποίηση του σχεδίου δράσης. Στο τέλος κάθε χρόνου, αφού διενεργείται αυτοαξιολόγηση από κάθε υπεύθυνο φορέα υλοποίησης δράσεων, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες θα συντονίζει την ετοιμασία απολογισμού δράσεων και θα ενημερώνει το Παγκύπριο Συμβούλιο για τα Άτομα με Αναπηρίες, που θα συνεδριάζει για τον σκοπό αυτό τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο. Τόσο κατά την αυτοαξιολόγηση από τους φορείς υλοποίησης όσο και στον ενιαίο απολογισμό υλοποίησης των δράσεων θα πρέπει να αναφέρονται οι συγκεκριμένοι δείκτες μέτρησης της υλοποίησης των γενικών και ειδικών στρατηγικών στόχων της παρούσας Στρατηγικής. Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας θα ενημερώνει με σημείωμά του ετησίως το Υπουργικό Συμβούλιο για την πρόοδο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία. Ακολούθως, ο απολογισμός δράσεων μαζί με σχετική ανακοίνωση θα δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, για σκοπούς ενημέρωσης όλων των ενδιαφερομένων.

ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

4

4.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Η παροχή στα παιδιά με αναπηρίες και στις οικογένειες τους έγκαιρης ενημέρωσης, υποστήριξης και υπηρεσιών, περιλαμβανομένων θεραπευτικών παρεμβάσεων, το ενωρίτερο δυνατό, για ελαχιστοποίηση και αποτροπή περαιτέρω αναπηρίας και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της αναπηρίας.

4.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Η διάγνωση των ιατρικών αιτιών που οδηγούν ή δύνανται να οδηγήσουν σε αναπηρία, η ιατρική παρακολούθηση και η παροχή θεραπευτικών παρεμβάσεων (κυρίως φυσιοθεραπεία, εργοθεραπεία, λογοθεραπεία, κλινική ψυχολογική υποστήριξη) παρέχονται από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα μέσω του Γενικού Συστήματος Υγείας που διαχειρίζεται ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ).

Για τα παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) δημιούργησαν, μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού Νορβηγίας, το Κέντρο Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών, με αποστολή την έγκαιρη και έγκυρη διαγνωστική αξιολόγηση, από πολυθεματική ομάδα, πιθανών νευροαναπτυξιακών διαταραχών ανάμεσα σε παιδιά-εφήβους, τον πολυεπίπεδο χειρισμό κάθε περίπτωσης, τη συμβουλευτική και στήριξη γονέων και τη συλλογή επιδημιολογικών δεδομένων σχετικά με τις νευροαναπτυξιακές διαταραχές.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), μεταξύ άλλων, παρέχουν δράσεις Προληπτικής Παρέμβασης Ανηλίκου και Στήριξης Οικογενειών με παιδιά ή και παιδιά με αναπηρίες. Στο πλαίσιο της συνεργασίας με τις πιο πάνω οικογένειες (περίπου 3560 οικογένειες), όσες από αυτές αντιμετωπίζουν θέματα αναπηρίας μελών τους, οι Λειτουργοί των ΥΚΕ συνεργάζονται και με άλλους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες. Μέσα από τη συνεργασία με οικογένειες που παρουσιάζουν δυσλειτουργία, εξυπηρετούνται και παιδιά ΑμεΑ και, όπου απαιτείται, γίνονται ανάλογες ενέργειες για διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και εξυπηρέτηση των αναγκών τους. Η Προληπτική Παρέμβαση στοχεύει στη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας της οικογένειας μέσω των παρεμβάσεων που γίνονται. Στο επίκεντρο της παρέμβασης τίθεται το συμφέρον του παιδιού με αναπηρία και η δημιουργία συνθηκών ανάπτυξής του, στον βαθμό των δυνατοτήτων του.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα της έγκαιρης παιδικής παρέμβασης. Οι δράσεις του αναφορικά με την έγκαιρη διάγνωση και αξιολόγηση της αναπηρίας και των εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών, και την παροχή εκπαίδευσης, θεραπευτικών παρεμβάσεων, εξοπλισμού, διευκολύνσεων και εύλογων προσαρμογών στο σχολικό πλαίσιο, στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών κάθε παιδιού, περιγράφονται στον δεύτερο Πυλώνα «Ενιαία και Συμπεριληπτική Εκπαίδευση».

Η Σχολή Τυφλών και η Σχολή Κωφών, που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, εξειδικεύονται στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες των παιδιών με οπτική ή ακουστική ή οπτικοακουστική αναπηρία και παρέχουν υπηρεσίες έγκαιρης παιδικής παρέμβασης και υποστήριξης στα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Για τα παιδιά ηλικίας 0-3 χρόνων με απώλεια ακοής, λειτουργεί από το 2018 η Επιτροπή Έγκαιρης Παρέμβασης για Παιδιά με Απώλεια Ακοής, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, παρέχοντας συντονισμένη και ολοκληρωμένη υποστήριξη στις οικογένειες των παιδιών.

Για τα παιδιά με νοητική αναπηρία, η Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία λειτουργεί τη Συντονιστική Υπηρεσία Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης, απασχολώντας τρεις ψυχολόγους σε όλες τις πόλεις και παρέχοντας υπηρεσίες ενημέρωσης, διασύνδεσης, συντονισμού, στήριξης και συμβουλευτικής προς τους γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας των παιδιών με νοητική αναπηρία.

Αναφορικά με τα παιδιά με διάγνωση Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), λειτούργησε από τον Οκτώβριο 2021, με ανάθεση σε Ανάδοχο του ιδιωτικού τομέα από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες

ως Αναθέτουσα Αρχή, το Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ». Το έργο, που υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και προϋπολογισμό €6 εκ. για όλη την περίοδο, εξυπηρετεί πέραν των 300 παιδιών προσχολικής ηλικίας με διάγνωση Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος καθώς και τις οικογένειές τους, παρέχοντας δωρεάν υπηρεσίες: (α) Ψυχολογικής Στήριξης, Συμβουλευτικής και Ψυχοεκπαίδευσης από Σχολικούς και Συμβουλευτικούς Ψυχολόγους, (β) Κατ' Οίκον Εκπαίδευσης και Στήριξης προς το παιδί και την οικογένεια στο πλαίσιο έγκαιρης παιδικής παρέμβασης ειδικά εστιασμένης σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος με ειδικά καταρτισμένους εκπαιδευτές με υπόβαθρο στις κοινωνικές επιστήμες ή/και την ψυχολογία ή/και την ειδική αγωγή εκπαίδευση, και (γ) Κοινωνικής Στήριξης από Λειτουργούς Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ορισμένου Χρόνου με ειδίκευση στην Κοινωνική Εργασία.

Πολλές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις σε όλες τις πόλεις, κάποιες με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, παρέχουν σειρά θεραπευτικών παρεμβάσεων στα παιδιά με αναπηρίες, καθώς και υπηρεσίες κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης στους γονείς.

4.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι η διασφάλιση και η αύξηση της πρόσβασης των παιδιών με αναπηρίες και των οικογενειών τους, το ενωρίτερο δυνατό, σε υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

4.3.1 Ο σχεδιασμός και συστηματοποίηση μηχανισμών διάγνωσης των ιατρικών αιτιών αναπηρίας το ενωρίτερο δυνατό κατά τα πρώτα χρόνια από τη γέννηση του παιδιού και ο εντοπισμός εκείνων των παιδιών που αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν αναπηρίες ώστε να παραπέμπονται σε υπηρεσίες έγκαιρης παιδικής παρέμβασης. (Δείκτες: δημιουργία πρωτοκόλλων, οδηγιών και διαδικασιών, αριθμός παραπομπών)

4.3.2 Η υποστήριξη των γονιών και όλων των μελών στην οικογένεια του παιδιού με αναπηρία για την αντιμετώπιση των δυσκολιών, την ψυχική ενδυνάμωσή τους, τη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής και αρμονίας, την ενημέρωση και καθοδήγησή τους για τα δικαιώματα του παιδιού και της οικογένειας. (Δείκτες: αριθμός οικογενειών που υποστηρίζονται)

4.3.3 Η επέκταση των υφιστάμενων υπηρεσιών έγκαιρης παιδικής και οικογενειακής παρέμβασης με αξιοποίηση της υφιστάμενης γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης για όλους τους τύπους αναπηρίας και με τη συνεργασία των Υπουργείων Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας, των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων Φορέων. (Δείκτες: αριθμός παιδιών και οικογενειών που λαμβάνουν υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης, αριθμός φορέων που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες)

4.4 Νέες δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Εγκαιρη παιδική και οικογενειακή παρέμβαση»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Χαρτογράφηση όλων των δομών και υπηρεσιών που παρέχουν υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης στα παιδιά με κάθε τύπου αναπηρία και τις οικογένειές τους, διαπίστωση των κενών και μελέτη για τη συμπλήρωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού έγκαιρης παρέμβασης.	ΤΚΕΑΑ – ΥΚΕ – ΥΠΑΝ – ΟΑΥ	-	2026	Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στην οποία συμμετέχει μεγάλος αριθμός φορέων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και διαπίστωση των κενών προς συμπλήρωση και συστηματοποίηση για τη λειτουργία ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού έγκαιρης παιδικής και οικογενειακής παρέμβασης για τα παιδιά με κάθε τύπου αναπηρία.
2	Δημιουργία μηχανισμών και υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης, συμβουλευτικής, ψυχοεκπαίδευσης, ενημέρωσης και καθοδήγησης για τους γονείς παιδιών με αναπηρίες, που δεν παρέχονται στο υφιστάμενο πλαίσιο.	ΤΚΕΑΑ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2027-2028	Ενίσχυση και ψυχική ενδυνάμωση των γονέων παιδιών με αναπηρίες, όπου σήμερα παρουσιάζονται κενά.
3	Ενίσχυση των υπηρεσιών ειδικής εκπαίδευσης και λογοθεραπείας σε παιδιά με απώλεια ακοής, ηλικίας 0-3, στο πλαίσιο της πολυθεματικής ομάδας, για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των παιδιών με απώλεια ακοής - παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στους γονείς/κηδεμόνες των παιδιών.	Υπουργείο Υγείας, ΙΥ&ΥΔΥ ΥΠΑΝ, Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Ενίσχυση της στελέχωσης της υφιστάμενης πολυθεματικής ομάδας για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των παιδιών με απώλεια ακοής με ειδικό εκπαιδευτικό και λογοθεραπευτή. Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στους γονείς/κηδεμόνες των παιδιών με απώλεια ακοής, ηλικίας 0-3.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΕΝΙΑΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5

5.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής όλων των παιδιών στην εκπαίδευση, χωρίς οποιεσδήποτε διακρίσεις και αποκλεισμούς, αποτελεί βασική επιδίωξη του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), το οποίο σέβεται και αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα κάθε παιδιού, καθώς και το θεμελιώδες δικαίωμά του στην εκπαίδευση.

5.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Οι ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες ή άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εξυπηρετούνται και αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά μέσα από τις υπηρεσίες και τα προγράμματα που προσφέρει η ειδική εκπαίδευση, η λειτουργία των οποίων στοχεύει τόσο στην έγκαιρη διάγνωση όσο και στην παροχή της κατάλληλης θεραπευτικής παρέμβασης. Με βάση την αξιολόγηση του παιδιού από την Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, αποφασίζεται το εκπαιδευτικό πλαίσιο φοίτησης του παιδιού (γενική τάξη δημόσιου σχολείου, ειδική μονάδα, ειδικό σχολείο, κατ' οίκον εκπαίδευση), η παροχή εξειδικευμένης εκπαιδευτικής ή θεραπευτικής βοήθειας, εξειδικευμένου εξοπλισμού, δωρεάν μεταφοράς, βοηθητικού προσωπικού και η δημιουργία κτηριακής ή άλλης υποδομής στη σχολική μονάδα, όπου φοιτά.

Το ΥΠΑΝ, πέρα από τις βασικές παροχές που προσφέρει στα παιδιά, όπως είναι η ειδική αγωγή και εκπαίδευση, οι θεραπευτικές παρεμβάσεις, η κατάρτιση του εξατομικευμένου προγράμματος, οι ειδικές διευκολύνσεις και ο ειδικός τεχνολογικός εξοπλισμός, εφαρμόζει δράσεις και υιοθετεί ενταξιακές εκπαιδευτικές πολιτικές, οι οποίες διέπονται από τις αξίες της ισότητας, της αναγνώρισης και της αποδοχής της διαφορετικότητας.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ως ο αρμόδιος φορέας για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, συμπεριλαμβάνει θέματα εκπαίδευσης για την αναπηρία, συμπεριληπτικής και ενιαίας εκπαίδευσης στις δράσεις που προσφέρει.

Η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του ΥΠΑΝ αξιολογεί τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα προσαρμογής και αναπτυξιακές αναπηρίες και συνεχίζει την παρακολούθηση παιδιών που έχουν ήδη αξιολογηθεί στο πλαίσιο των επαναξιολογήσεων.

Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσα από έναν εκσυγχρονισμένο μηχανισμό, υποβάλλονται αιτήσεις για παροχή διευκολύνσεων στις εξετάσεις πρόσβασης στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου και Ελλάδας. Η Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης συγκεντρώνει και δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία για την παροχή διευκολύνσεων στις εξετάσεις, στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Εξετάσεων. Δημιουργήθηκε, επίσης, βάση δεδομένων στη Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης σε σχέση με διάφορους άξονες που αφορούν στα ΑμεΑ και συγκεντρώνονται στατιστικά στοιχεία σε ετήσια βάση σε σχέση με τη φοίτησή τους στην ανώτερη εκπαίδευση, το είδος στήριξης που τους παρέχεται από τα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης, τη χρηματοδότηση που λαμβάνουν για διευκόλυνση της φοίτησής τους, αλλά και για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κινητικότητας και την ολοκλήρωση της ανώτερης εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο της κοινωνικής τους προσφοράς και στη βάση αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (ΚΙΕ), παρέχουν τις ακόλουθες απαλλαγές σε άτομα με αναπηρίες:

α. Απόφαση αρ. 29.249 – 20/10/1987: Δωρεάν φοίτηση σε όλα τα μαθήματα και επίπεδα τα οποία διδάσκονται στα ΚΙΕ των αναπήρων παθόντων, οι οποίοι παίρνουν επίδομα από την Επιτροπή Χορηγημάτων.

β. Απόφαση αρ. 31.949 – 15/6/1989: Τα άτομα με αναπηρίες που είναι εφοδιασμένα με πιστοποιητικό απορίας του Τμήματος Ευημερίας και αυτοί που παίρνουν σύνταξη ανικανότητας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων απαλλάσσονται πλήρως από την καταβολή διδάκτρων στις Ξένες Γλώσσες.

Επίσης, μετά από σχετική πρόταση του ΥΠΑΝ στο Υπουργικό Συμβούλιο (Αρ. 725/2023), έχει εγκριθεί η απαλλαγή των κατόχων της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας από τα διδάκτρα για φοίτηση στα ΚΙΕ, τα Επιμορφωτικά Κέντρα (ΕΚ) και τα Προγράμματα Δια Βίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΠΔΒΕΕΚ) (Αρ. Απόφασης 94.961).

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού εξετάζει και εκδίδει εκθέσεις, όπως για παράδειγμα για την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών που λαμβάνουν Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση στα δημόσια σχολεία, καθώς και την ύπαρξη φιλικού προς το παιδί μηχανισμού υποβολής παραπόνου στον χώρο της εκπαίδευσης. Ανάλογες εκθέσεις και εισηγήσεις υποβάλλει η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Όλες οι εκθέσεις των Ανεξάρτητων Αξιωματούχων λαμβάνονται υπ' όψιν από το αρμόδιο Υπουργείο.

Στις 2 Οκτωβρίου 2023, ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εξήγγειλε την έναρξη διαλόγου για την αναβάθμιση και τον παιδαγωγικό εκσυγχρονισμό της ειδικής εκπαίδευσης, με απώτερο στόχο τη μετάβαση στην ενιαία/συμπεριληπτική εκπαίδευση. Ο διάλογος στοχεύει στην επανεξέταση των υφιστάμενων πρακτικών, στη βελτίωση των ισχυουσών διαδικασιών και στην υιοθέτηση νέων επιτυχημένων προσεγγίσεων που εφαρμόζονται διεθνώς.

5.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας για την Ενιαία και Συμπεριληπτική Εκπαίδευση είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας νομοθεσίας, η οποία θα συμπεριλαμβάνει όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες, παρέχοντάς τους τις εύλογες προσαρμογές που χρειάζονται, ώστε το σχολείο να προσφέρει ποιοτική και συμπεριληπτική εκπαίδευση. Επιδίωξη του ΥΠΙΑΝ είναι η εμπέδωση μιας νέας νοοτροπίας, μιας νέας κουλτούρας, με έντονο το στοιχείο της συμπερίληψης, του απόλυτου φραγμού στον αποκλεισμό. Παράλληλα, επιδιώκεται η διευκόλυνση και αύξηση της πρόσβασης, συμμετοχής και ολοκλήρωσης της ανώτερης εκπαίδευσης από άτομα με αναπηρίες.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

5.3.1 Ανάπτυξη, επιμόρφωση και ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης. (Δείκτες: αριθμός εκπαιδευτικού προσωπικού, ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα, επίπεδο ικανοποίησης εκπαιδευτικών μετά τη συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα, συχνότητα επιμορφώσεων, ποσοστό τοποθέτησης εξειδικευμένου προσωπικού ανά σχολική μονάδα)

5.3.2 Εκσυγχρονισμός διοικητικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος και των σχολικών μονάδων.

5.3.3 Παροχή εκπαίδευσης και αναβάθμιση του περιεχομένου της, αξιολόγηση και αποτελεσματικότητα.

5.3.4 Στήριξη και ενίσχυση κάθε μαθητή/μαθήτριας, με αναγνώριση της διαφορετικότητας. (Δείκτες: αριθμός μαθητών/μαθητριών ειδικής εκπαίδευσης, ανάλυση της πολιτικής του σχολείου για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που αναγνωρίζει και υποστηρίζει τη διαφορετικότητα, παρακολούθηση της προόδου κάθε μαθητή/μαθήτριας και πώς προσαρμόζονται οι μαθησιακοί στόχοι ανάλογα)

5.3.5 Έγκαιρη διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών λόγω αναπηρίας, με τη λειτουργία κατάλληλων δομών και υπηρεσιών στις οποίες θα έχει πρόσβαση το παιδί. (Δείκτες: αριθμός δομών και υπηρεσιών)

5.3.6 Έγκαιρη παιδική παρέμβαση με υπηρεσίες των απαιτούμενων ειδικοτήτων, που θα προλάβουν, ή θα θεραπεύσουν, ή θα αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της αναπηρίας και των εμποδίων του περιβάλλοντος στο παιδί.

5.3.7 Προώθηση της πρόσβασης στην εκπαίδευση για όλους. (Δείκτες: αριθμός όλων των μαθητών/μαθητριών)

5.3.8 Προώθηση δράσεων που αφορούν στην κατάργηση στερεοτύπων στην εκπαίδευση ενάντια στις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες. (Δείκτες: αριθμός όλων των μαθητών/μαθητριών)

5.3.9 Συγκέντρωση εθνικών στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη φοίτηση και ολοκλήρωση της ανώτερης εκπαίδευσης από άτομα με αναπηρίες και συμμετοχή σε ευρωπαϊκές έρευνες για τη συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων με άλλες ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τη φοίτηση και τις εμπειρίες φοίτησης στην ανώτερη εκπαίδευση ατόμων με αναπηρίες.

5.3.10 Διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες στην ανώτερη εκπαίδευση της Κύπρου και της Ελλάδας, μέσω της παροχής διευκολύνσεων στις εξετάσεις πρόσβασης στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου και Ελλάδας.

5.3.11 Αναγνώριση, αντιμετώπιση και καταγραφή περιστατικών μισαναπηρισμού στα σχολεία. (Δείκτες: αριθμός ρατσιστικών περιστατικών που καταγράφονται και αποστέλλονται ετησίως στο πλαίσιο εφαρμογής της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του ΥΠΑΝ)

5.3.12 Επιμόρφωση γονέων/κηδεμόνων σε θέματα ενιαίας και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και αναπηρίας. (Δείκτες: αριθμός σεμιναρίων για γονείς/κηδεμόνες σε αυτά τα θέματα που υλοποιούνται ετησίως)

5.4 Νέες δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Ενιαία και συμπεριληπτική εκπαίδευση»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Μεταρρύθμιση ειδικής εκπαίδευσης.	ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (κάθε χρόνο θα προωθούνται αλλαγές που θα αποφασίζονται από την αρμόδια αρχή)	Η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας έχει ήδη ξεκινήσει τον διάλογο με τους εμπλεκόμενους φορείς, με στόχο την καταγραφή και κωδικοποίηση πρακτικών μέτρων βελτίωσης και μετάβασης προς την ενιαία/συμπεριληπτική εκπαίδευση, τα οποία, σε πρώτη φάση, θα υλοποιηθούν από τον Σεπτέμβριο του 2024. Η διαβούλευση, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, αφορά στους ακόλουθους τομείς: • Εντοπισμός παιδιών με ειδικές ανάγκες • Έγκαιρη αξιολόγηση • Πρώιμη παρέμβαση και στήριξη • Εύλογες προσαρμογές • Επιμόρφωση εμπλεκόμενων • Σχολικοί βοηθοί/συνοδοί • Αξιολόγηση επίδοσης/απολυτήριο • Συνεργασία με άλλα συναρμόδια Υπουργεία/ Υφυπουργεία/ Υπηρεσίες Σε συνεργασία με ομάδες επαγγελματιών και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις παιδιών με αναπηρίες, αναμένεται να προχωρήσει η εισαγωγή νέων πρακτικών, στη βάση των αρχών του καθολικού σχεδιασμού, ώστε όλοι/ες να έχουν ισότιμες ευκαιρίες, πρόσβαση και συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην κοινότητα του σχολείου τους, χωρίς οποιονδήποτε αποκλεισμό ή διάκριση.

2	Παροχή εκπαιδευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, εξοπλισμού και βοηθημάτων κατά τη φοίτηση των παιδιών, στο πλαίσιο των υφιστάμενων περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμων.	ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	• Στελέχωση σχολείων με ειδικούς εκπαιδευτικούς. • Ενίσχυση ΥΕΨ με προσωπικό για έγκαιρο εντοπισμό περιστατικών και έγκαιρη προληπτική παρέμβαση. • Παροχή εξατομικευμένου/ εξειδικευμένου εξοπλισμού, εκπαιδευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών για ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση. • Παροχή υπηρεσιών διερμηνείας Κυπριακής Νοηματικής Γλώσσας, από εργοδοτούμενους ορισμένου χρόνου, σε παιδιά με απώλεια ακοής. • Εξυπηρέτηση των αναγκών των παιδιών με αναπηρίες από σχολικούς βοηθούς/συνοδούς. • Εξατομικευμένη/ ομαδική στήριξη σε εξεταζόμενα μαθήματα σε παιδιά της ειδικής αγωγής.
3	Δημιουργία δικτύου σχολείων και κοινοτήτων μάθησης.	ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	Σεπτέμβριος 2024 – Σεπτέμβριος 2026	• Αλληλοπληροφόρηση για κοινά θέματα και προβληματισμούς. • Προώθηση κοινών δράσεων. • Διάχυση εκπαιδευτικού υλικού.
4	Δημιουργία ειδικού ιστοχώρου στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Εξετάσεων με οδηγίες και πληροφορίες για ΑμεΑ.	ΥΠΑΝ/ ΔΑΕ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	Ιούνιος 2024	Διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρίες στην εξεύρεση πληροφοριών που τους αφορούν.
5	Συλλογή στατιστικών στοιχείων σε ετήσια βάση σε σχέση με τον αριθμό των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρονται από τα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου με καθεστώς μερικής φοίτησης, ή που υιοθετούν εξ αποστάσεως φοίτηση, ή υβριδική μεθοδολογία διδασκαλίας.	ΥΠΑΝ/ ΔΑΕ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σε σχέση με τον αριθμό των προγραμμάτων σπουδών ανά πεδίο και επίπεδο σπουδών, τα οποία είναι πιο προσβάσιμα από άτομα με αναπηρίες.
6	Συλλογή στατιστικών στοιχείων σε ετήσια βάση σε σχέση με το ακαδημαϊκό/ διδακτικό και μη διδακτικό προσωπικό με αναπηρίες στα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου, στο πλαίσιο της έρευνας χαρτογράφησης της ΔΑΕ.	ΥΠΑΝ/ ΔΑΕ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σε σχέση με τον αριθμό των ατόμων με αναπηρίες που εργοδοτούνται (ως ακαδημαϊκό/ διδακτικό και μη διδακτικό προσωπικό) από τα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου.
7	Συλλογή συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων με άλλες ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τη φοίτηση ατόμων με αναπηρίες στην ανώτερη εκπαίδευση.	ΥΠΑΝ/ ΔΑΕ	Erasmus+ και στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	Άνοιξη 2025	Συγκέντρωση συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη φοίτηση ατόμων με αναπηρίες στην ανώτερη εκπαίδευση, μέσω της συμμετοχής της ΔΑΕ στην ευρωπαϊκή έρευνα Eurostudent.
8	Επιμόρφωση εκπαιδευτικών ψυχολόγων σε νέα ψυχομετρικά εργαλεία.	ΥΠΑΝ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών ψυχολόγων που υπηρετούν στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (66 λειτουργών και μετά τις νέες προσλήψεις).

9	Εποπτεία εκπαιδευτικών ψυχολόγων, δύο φορές τον μήνα, από Ιανουάριο μέχρι Δεκέμβριο, με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών σε παιδιά με ειδικές ανάγκες.	ΥΠΑΝ/ΥΕΨ	€ 78.000	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Οι εξωτερικοί επόπτες θα καταθέσουν έκθεση ανατροφοδότησης για την έκβαση της εποπτείας, τα συμπεράσματα και τις εισηγήσεις τους για τον θεσμό.
10	Επιμόρφωση διευθυντών/ριών, βοηθών διευθυντών/τριών και εκπαιδευτικών γενικών σχολείων.	ΥΠΑΝ/ ΔΔΕ/ ΔΜΕ/ ΔΤΕ/ ΠΙ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	- Απόκτηση γνώσεων και εξοικείωση με τα ακόλουθα θέματα: - Επιμόρφωση και ενημέρωση διευθυντών/ριών και εκπαιδευτικών γενικών σχολείων για θέματα ενιαίας/ συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, αναπηρίας, δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρίες και μισαναπηρισμού μέσα από: - Σεμινάρια σε σχολική βάση (σχετική εγκύκλιος αναρτάται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς για να υποβληθούν αιτήσεις από τα σχολεία). - Διήμερο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικού Δημοτικής (σχετική εγκύκλιος αναρτάται κάθε Ιούνιο για σεμινάρια που θα πραγματοποιηθούν τον Σεπτέμβριο της επόμενης σχολικής χρονιάς). - Ημέρες Εκπαιδευτικού Μέσης (σχετικές εγκύκλιοι αναρτώνται κάθε Νοέμβριο και Ιανουάριο για τις Ημέρες Εκπαιδευτικού Δεκεμβρίου και Φεβρουαρίου, αντίστοιχα). - Προαιρετικά σεμινάρια (σχετική εγκύκλιος αναρτάται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς για να υποβληθούν αιτήσεις από εκπαιδευτικούς). - Πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών (κάθε χρόνο λειτουργεί το πρόγραμμα για επιμόρφωση νεοπροαχθέντων Διευθυντών/ριών Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και πρόγραμμα επιμόρφωσης

					Βοηθών Διευθυντών/ριών Μέσης Εκπαίδευσης). • Συνέδρια/ ημερίδες, εξειδικευμένα σεμινάρια (κάθε χρόνο αναλόγως των αναγκών και προτεραιοτήτων του ΥΠΑΝ για το θέμα οργανώνονται ένα έως δύο συνέδρια/ ημερίδες ή εξειδικευμένα σεμινάρια και ανακοινώνονται μέσω σχετικών εγκυκλίων για συγκεκριμένα ακροατήρια κάθε φορά). • Υποστήριξη Επαγγελματικής Μάθησης (κάθε Ιούνιο αναρτάται σχετική εγκύκλιος για συμμετοχή μέχρι 50 σχολείων στο Πρόγραμμα YEM, τα οποία υποστηρίζονται από κριτικό φίλο-λειτουργό του ΠΙ στο θέμα που προκύπτει από τη διάγνωση αναγκών του σχολείου). 10 επιμορφώσεις από ΥΕΨ - υπό εξέλιξη.
11	Επιμόρφωση ειδικών εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης.	ΥΠΑΝ/ ΔΔΕ/ ΔΜΕ/ ΔΤΕ/ ΠΙ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	• Ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών για απόκτηση πρόσθετων γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα που αφορούν: 1. Ενιαία και συμπεριληπτική εκπαίδευση - δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας 2. Χαρακτηριστικά παιδιών με διαφορετικές μορφές αναπηρίας 3. Διαφοροποιημένη διδασκαλία και αξιολόγηση επίδοσης 4. Χειρισμός αποκλίνουσας συμπεριφοράς. • Επιμόρφωση και ενημέρωση ειδικών εκπαιδευτικών για θέματα ενιαίας/ συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, αναπηρίας, δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρίες και μισαναπηρισμού μέσα από το Διήμερο Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ανάλογα με τα αιτήματα των σχολείων θα πραγματοποιηθούν επιμορφώσεις στο Διήμερο Εκπαιδευτικού (Δημοτική), στη Μέρα του Εκπαιδευτικού (Μέση και Τεχνική) και σε σχολική βάση, όπου προκύψει ανάγκη και αίτημα προς τον/την οικείο/α εκπαιδευτικό/ή ψυχολόγο του σχολείου. Επιπρόσθετα, ισχύουν οι επιμορφωτικές δράσεις που οργανώνει το ΠΙ μέσα από τις δομές που περιγράφονται στο σημείο 10.

12	Επιμόρφωση σχολικών βοηθών/ συνοδών.	ΥΠΑΝ/ ΔΔΕ/ ΔΜΕ/ ΔΤΕ/ ΠΙ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	- Απόκτηση γνώσεων και εξοικείωση με τα ακόλουθα: 1. Διαχείριση σοβαρών προβλημάτων υγείας τα οποία προκύπτουν κατά τη φοίτηση των παιδιών με αναπηρίες στο σχολείο 2. Χαρακτηριστικά παιδιών με αναπηρίες και πώς αυτά αλληλεπιδρούν με την προσωπικότητα και μαθησιακή εικόνα του παιδιού 3. Πρώτες Βοήθειες 4. Χαρακτηριστικά παιδιών με διαφορετικές μορφές αναπηρίας και πώς ο/η σχολικός/ή βοηθός/συνοδός συμβάλλει στην αυτονόμησή τους 5. Σχέση του σχολικού βοηθού/συνοδού με γονείς και μαθητές/μαθήτριες 6. Χειρισμός αποκλίνουσας συμπεριφοράς 7. Ανάλυση συμπεριφορών (σεξουαλικών, επιθετικών, tantrum) και τρόποι προσέγγισης. - Κάθε χρόνο διοργανώνεται τουλάχιστον μία επιμορφωτική δράση (ημερίδα/ εξειδικευμένο σεμινάριο), για ένα από τα πιο πάνω θέματα ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν και σε συνεργασία με τις διευθύνσεις και με συμμετοχή των εκπαιδευτικών ψυχολόγων.
13	Επιμόρφωση και ενημέρωση γονέων/ κηδεμόνων	ΥΠΑΝ/ ΠΙ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	Πρόγραμμα Σεμιναρίων για Γονείς από ΠΙ (σχετική εγκύκλιος αναρτάται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς για να υποβληθούν αιτήσεις από τους Συνδέσμους Γονέων/ Κηδεμόνων) για επιμόρφωση και ενημέρωση γονέων/ κηδεμόνων για θέματα ενιαίας/ συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, αναπηρίας, δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρίες και μισαναπηρισμού. Διεξαγωγή από ΥΕΨ, όπου υπάρξει αίτημα από τα σχολεία - υπό εξέλιξη.
14	Υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων όλων των βαθμίδων για εφαρμογή της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του ΥΠΑΝ.	ΥΠΑΝ/ ΠΙ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	- Ενδυνάμωση σχολείων για την καθολική εφαρμογή της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του ΥΠΑΝ με αναγνώριση, διαχείριση και καταγραφή περιστατικών μισαναπηρισμού στα σχολεία. - Λειτουργία Δικτύου Σχολείων ΠΙ για υποστήριξη της εφαρμογής της Αντιρατσιστικής Πολιτικής, με επιμορφωτικές δράσεις, συγκεκριμένα για θέματα μισαναπηρισμού και ενιαίας/ συμπεριληπτικής εκπαίδευσης (κάθε Σεπτέμβριο αναρτάται σχετική εγκύκλιος με την οποία τα σχολεία προσκαλούνται για δήλωση συμμετοχής στο Δίκτυο). Τουλάχιστον μία από τις συναντήσεις του Δικτύου κάθε έτους είναι αφιερωμένη στο θέμα του μισαναπηρισμού, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

15	Πρώθηση νέων δράσεων που αφορούν στην κατάργηση στερεοτύπων στην εκπαίδευση ενάντια στις γυναίκες και στα κορίτσια με αναπηρίες.	ΥΠΑΝ/ ΠΙ/ ΥΕΨ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028	• Η Διατμηματική Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων κάθε σχολική χρονιά υλοποιεί δράσεις στη βάση του σχετικού σχεδίου δράσης του ΥΠΑΝ. • Δίκτυο Σχολείων ΠΙ για υποστήριξη της εφαρμογής της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του ΥΠΑΝ. Σχεδιασμός και εφαρμογή βιωματικών εργαστηρίων από την ΥΕΨ, ανάλογα με το αίτημα του σχολείου - υπό εξέλιξη.
16	Λειτουργία Επιστημονικής Επιτροπής για την Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα.	ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2025	Συγγραφή και ολοκλήρωση του Αναλυτικού Προγράμματος για την Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα σε τέσσερα επίπεδα με συμμετοχή όλων των διευθύνσεων εκπαίδευσης και του ΠΙ. Παραγωγή υποστηρικτικού υλικού για τη διδασκαλία του Αναλυτικού Προγράμματος.

ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

6

6.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Για να καταστεί δυνατό στα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, επιδιώκεται η λήψη των κατάλληλων μέτρων που διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές, στις πληροφορίες και στις επικοινωνίες, περιλαμβανομένων των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών και επικοινωνιών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές.

6.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Οι προδιαγραφές και απαιτήσεις προσβασιμότητας στο δομημένο περιβάλλον (κτήρια, πλατείες, δρόμοι) καθορίζονται στον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο, Κανονισμό 61ΗΑ, Παράρτημα ΙΙΙ, κάτω από την αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι ενέργειες για βελτίωση του νομικού πλαισίου, με διαβούλευση με τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες, είναι συνεχείς.

Για την ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών στα αστικά κέντρα που στόχο έχουν την ενίσχυση της προσβασιμότητας των χρηστών και την ενθάρρυνση των μετακινήσεων με μέσα φιλικά προς το περιβάλλον με βάση τις αρχές της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, ο Κλάδος Βιώσιμης Κινητικότητας του Τμήματος Δημοσίων Έργων εφαρμόζει τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας σε όλες τις πόλεις και υλοποιεί έργα χρηματοδοτούμενα τόσο από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας όσο και από τα Ταμεία Πολιτικής Συνοχής. Η βελτίωση των υποδομών περιλαμβάνει την κατασκευή/αναβάθμιση και επιδιόρθωση πεζοδρομίων με έμφαση σε πρόνοιες για άτομα με αναπηρίες, ράμπες πρόσβασης, βελτίωση της οδικής σήμανσης για πεζούς, αναβάθμιση υποδομών διαβάσεων πεζών/ποδηλατιστών και προσθήκη κατάλληλων συστημάτων ειδοποίησης για άτομα με μειωμένη όραση, προσθήκη απαραίτητης οδικής επίπλωσης, ποδηλατοστασιών και διάφορες άλλες γενικές βελτιωτικές εργασίες που θα συμβάλουν στη αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος για ασφαλή και ευχάριστη μετακίνηση.

Αναφορικά με τα ιδιόκτητα κρατικά κτήρια δημοσίων υπηρεσιών που εξυπηρετούν κοινό, το Τμήμα Δημοσίων Έργων προβαίνει σε έργα βελτίωσης της προσβασιμότητάς τους (ράμπες, ανελκυστήρες, πλατφόρμες, αποχωρητήρια, πάγκοι εξυπηρέτησης, οδηγός όδευσης τυφλών, σήμανση). Έργα γίνονται και για βελτίωση της προσβασιμότητας δημοσίων δρόμων στην αρμοδιότητα του Τμήματος Δημοσίων Έργων (ράμπες, διαβάσεις, σήμανση, ηχητική σήμανση, οδηγός όδευσης τυφλών, μετακίνηση εμποδίων από πεζοδρόμια).

Αντίστοιχα έργα βελτίωσης της προσβασιμότητας σε κτήρια, πλατείες, δρόμους, χώρους στάθμευσης, αναλαμβάνονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης στην γεωγραφική περιφέρεια κάθε Δήμου ή Κοινότητας. Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν επίσης την ευθύνη παρακολούθησης και διασφάλισης της συμμόρφωσης των ιδιωτικών φορέων για την τήρηση των προδιαγραφών προσβασιμότητας των κτηρίων και χώρων δημόσιας χρήσης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα δημόσια σχολεία, κατά την ανέγερση νέων σχολικών κτηρίων εφαρμόζεται η ισχύουσα σχετική νομοθεσία και κατά συνέπεια τα κτήρια αυτά είναι προσβάσιμα από όλους/ες. Επιπρόσθετα, η προσβασιμότητα βελτιώνεται σε σχολεία όπου εκτελούνται οικοδομικά έργα για την επέκταση, συντήρηση και αντισεισμική αναβάθμισή τους. Τέτοια έργα είναι η ανέγερση-εγκατάσταση ανελκυστήρων, η κατασκευή ραμπών και κατάλληλων χώρων υγιεινής και χώρων στάθμευσης. Πέραν των πιο πάνω, εκτελούνται βελτιωτικά έργα μετά από αιτήματα που αποστέλλονται από τις Σχολικές Εφορείες στις Τεχνικές Υπηρεσίες του ΥΠΑΝ.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υφυπουργείου Πολιτισμού, προβαίνει σε σταδιακή εκτέλεση έργων υποδομής σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία με αναβάθμιση της προσβασιμότητάς τους (πινακίδες, ράμπες ανάβασης, χώροι

υγιεινής κ.α.), ενώ στη Μουσειολογική Μελέτη για το νέο Κυπριακό Μουσείο περιλαμβάνεται η πλήρης προσβασιμότητα του νέου μουσείου στους επισκέπτες με αναπηρίες.

Στον τομέα των μεταφορών, η Διεύθυνση Δημόσιων Επιβατικών Μεταφορών του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων παρακολουθεί τις δημόσιες συμβάσεις των αναδόχων των δημόσιων λεωφορείων στις αστικές και υπεραστικές διαδρομές παγκύπρια, για τήρηση και βελτίωση των προδιαγραφών προσβασιμότητάς τους.

Με Διάταγμα του Υπουργού Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, η χρήση των δημόσιων λεωφορείων είναι δωρεάν για τα άτομα σε τροχόκαθισμα και τα τυφλά άτομα και τους συνοδούς τους, καθώς και άλλους κατόχους και τους συνοδούς τους, της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας, που εκδίδεται από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες.

Για την αύξηση των προσβάσιμων ταξί για άτομα με αναπηρίες, η Αρχή Αδειών Κύπρου προχωρεί σε έκδοση νέων αδειών για οχήματα με ειδικές προδιαγραφές, ειδικούς όρους και προϋποθέσεις, για τη μεταφορά ατόμων με κινητικά προβλήματα.

Στον τομέα των αερομεταφορών, η ανάδοχος εταιρεία διαχείρισης των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου, με αναθέτουσα αρχή το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, μεριμνά για πλήρη προσβασιμότητα και κάθε δυνατή διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρίες, τόσο στις υποδομές και εξοπλισμό των αεροδρομίων όσο και στις παρεχόμενες υπηρεσίες για εξυπηρέτηση και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες για τα ταξίδια τους.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού επιχορηγεί τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για έργα προσβασιμότητας και διευκολύνσεις στις παραλίες. Με τη συνδρομή και επιχορήγηση του Υφυπουργείου, οι προσβάσιμες προς άτομα με αναπηρίες παραλίες ανέρχονται σε 55, εκ των οποίων οι 38 με πλήρη πρόσβαση μέσω διαδρόμων ή και ειδικών τροχοκαθισμάτων ή και άλλων μηχανισμών μέχρι και τη θάλασσα. Ο αναθεωρημένος κατάλογος με τις προσβάσιμες παραλίες έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα www.VisitCyprus.com. Το Υφυπουργείο υλοποιεί, επίσης, σχέδια για την παροχή κινήτρων σε ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, τουριστικών καταλυμάτων και κέντρων αναψυχής για βελτίωση της προσβασιμότητάς τους. Επίσης, διαθέτει ηλεκτρονικούς και έντυπους Οδηγούς Προσβασιμότητας “Accessible Cyprus”, για τους Κύπριους και ξένους τουρίστες.

Αναφορικά με την προσβασιμότητα στην πληροφόρηση και ιδιαίτερα την προσβασιμότητα σε ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες στους τομείς των πληροφοριών και επικοινωνιών, η Κυπριακή Δημοκρατία συμβαδίζει με το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο και συγκεκριμένα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Προσβασιμότητα Αγαθών και Υπηρεσιών (European Accessibility Act). Το νομοσχέδιο για την ενσωμάτωση στο Κυπριακό Δίκαιο της νέας Ευρωπαϊκής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/882, που ετοιμάστηκε το 2021 από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, έτυχε μακρών διαβουλεύσεων με τις πολλές κρατικές υπηρεσίες που αφορά και το 2023 ολοκληρώθηκε από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση, έτυχε νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία, εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς ψήφιση του νέου νόμου τον Νοέμβριο 2023. Ο νέος «περί Προσβασιμότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών Νόμος του 2024» αναμένεται να ψηφιστεί τον Απρίλιο 2024.

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου μεριμνά για διασφάλιση, εκ μέρους των τηλεοπτικών οργανισμών και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, της νομοθεσίας που διέπει τους παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων και συγκεκριμένα του άρθρου 30B του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου του 1998 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και των προνοιών του άρθρου 18Γ του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμος (ΚΕΦ.300Α) (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα). Στόχος είναι η συνεχής και προοδευτικά ολοένα και περισσότερη προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες σε προγράμματα των ιδιωτικών τηλεοπτικών οργανισμών και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, ιδιαίτερα μέσω του υποτιτλισμού προγραμμάτων, της χρήσης νοηματικής γλώσσας, της ακουστικής περιγραφής και του προφορικού υποτιτλισμού.

Για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στις εκλογικές διαδικασίες, το Υπουργείο Εσωτερικών καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των εκλογικών κέντρων και της πληροφόρησης. Στο πλαίσιο αυτό:

(α) Όλα τα γραφεία των Επαρχιακών Διοικήσεων που διαχειρίζονται αιτήσεις για εγγραφή στον εκλογικό κατάλογο και εκδίδουν εκλογικά βιβλιάρια είναι προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρίες.

(β) Τα εκλογικά κέντρα λειτουργούν κυρίως σε σχολικές αίθουσες, αρκετές εκ των οποίων παρουσιάζουν προβλήματα προσβασιμότητας, ειδικότερα σε παλιά σχολικά κτήρια. Στο πλαίσιο αυτό, συνεργεία των Επαρχιακών Διοικήσεων πραγματοποιούν επιθεωρήσεις των κτηρίων τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ως εκλογικά κέντρα και, όπου απαιτείται, γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Τοπικές Αρχές, για κατασκευή ράμπας πρόσβασης στα κτήρια.

(γ) Με στόχο την καλύτερη δυνατή διευκόλυνση των εκλογών σε τροχόκαθισμα, πριν από κάθε εκλογική αναμέτρηση, εξασφαλίζεται από την Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου (Ο.ΠΑ.Κ.) πληροφόρηση αναφορικά με τα πρόσωπα που έχουν ανάγκη ειδικών διευκολύνσεων, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κέντρα στα οποία έχουν κατανεμηθεί για να ψηφίσουν είναι προσβάσιμα ή/και να υπάρχουν διευκολύνσεις, δηλαδή τοποθέτηση ράμπας όπου απαιτείται, καθώς και ειδικού θαλάμου ψηφοφορίας. Στο ίδιο πλαίσιο, εκδίδονται ανακοινώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καλώντας όσα άτομα χρησιμοποιούν τροχόκαθισμα και δεν είναι μέλη της Ο.ΠΑ.Κ. όπως ενημερώνουν σχετικά το Υπουργείο Εσωτερικών.

(δ) Όλες οι πληροφορίες που αφορούν το εκλογικό σύστημα, τον τρόπο άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, την κατανομή των εκλογών σε εκλογικά κέντρα κ.α. αναρτώνται στην ειδική ιστοσελίδα των εκλογών, στη διεύθυνση www.elections.gov.cy, με στόχο την αποτελεσματική ενημέρωση του κοινού. Η ηλεκτρονική πληροφόρηση παρέχεται μέσω της ειδικής ιστοσελίδας των εκλογών, που είναι προσβάσιμη για άτομα με αναπηρίες και από οποιαδήποτε συσκευή συνδέεται στο διαδίκτυο και διαθέτει πρόγραμμα πλοήγησης, όπως για παράδειγμα τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες κ.λπ. Επίσης, εκδίδονται ανακοινώσεις στα ΜΜΕ για σημαντικά θέματα που πρέπει να έχουν υπ' όψιν τους οι εκλογείς, ενώ στη διάθεση του κοινού υπάρχει τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας που τυγχάνει εξυπηρέτησης από Λειτουργούς της Υπηρεσίας Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών και των Εφόρων Εκλογής, για άμεση ενημέρωση του κοινού.

(ε) Οι οδηγίες που αφορούν τον τρόπο ψηφοφορίας και οι οποίες αναρτώνται έξω από τα εκλογικά κέντρα για ενημέρωση των εκλογέων, εκτυπώνονται σε γραμματοσειρά μεγέθους «18», ώστε να είναι ευανάγνωστες από άτομα με μειωμένη όραση.

(στ) Όσον αφορά τις εκστρατείες επικοινωνίας για θέματα εκλογών, στα διάφορα τηλεοπτικά σποτ, τα οποία αναρτώνται και στο διαδίκτυο, προστίθενται υπότιτλοι, ώστε αυτά να είναι προσβάσιμα από άτομα με ακουστική αναπηρία.

(ζ) Το προσωπικό που στελεχώνει τα εκλογικά κέντρα εκπαιδεύεται σχετικά με τις διαδικασίες που προνοούνται στην κείμενη νομοθεσία για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από άτομα με αναπηρίες, ώστε να παρέχουν πληροφόρηση και κάθε δυνατή βοήθεια στην περίπτωση που τους ζητηθεί.

(η) Για κάθε εκλογική διαδικασία οι Έφοροι Εκλογής προβαίνουν σε καταγραφή των προβλημάτων που προκύπτουν και προβαίνουν στις αναγκαίες ενέργειες για βελτίωση.

Ο στόχος για αύξηση της προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες στις εκλογικές διαδικασίες αφορά μια συνεχή προσπάθεια εκ μέρους του Υπουργείου Εσωτερικών.

Για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες σε υπηρεσίες διάσωσης, σε περιπτώσεις φυσικών, ανθρωπογενών και άλλων καταστροφών, η Πολιτική Άμυνα του Υπουργείου Εσωτερικών εφαρμόζει το Σχέδιο «Τρίπος», σε συνεργασία με άλλες κρατικές υπηρεσίες και δυνάμεις ασφαλείας.

Το 2022 άρχισε η υλοποίηση του έργου Gov.cy, το οποίο αφορά στην ολιστική αλλαγή της παρουσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στο διαδίκτυο. Το εν λόγω έργο περιλαμβάνει τον ανασχεδιασμό και διαχείριση όλων των κυβερνητικών διαδικτυακών τόπων με ενιαία, ανανεωμένη, σύγχρονη και φιλική προς τον χρήστη αισθητική, σχεδιαστική και λειτουργική προσέγγιση, συμμορφωμένη με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας που ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 4 του περί Προσβασιμότητας των Ιστοτόπων και των Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές των Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα Νόμου του 2019 (Ν.50(Ι)/2019). Μέσω του έργου αυτού, επιτυγχάνεται η καθιέρωση μιας ενιαίας ταυτότητας και ο εκσυγχρονισμός της κυβερνητικής παρουσίας στο διαδίκτυο, ενώ οικοδομείται μια σχέση αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης και αναβαθμίζεται σημαντικά η ποιότητα εξυπηρέτησης και αλληλεπίδρασης των πολιτών, επιχειρήσεων και κοινωνίας ευρύτερα με το κράτος. Η πρώτη φάση του εν λόγω έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί σταδιακά στο δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2024, ενώ η δεύτερη φάση του έργου θα έχει διάρκεια 36 μήνες και θα συμπεριλάβει την εξέλιξη και ολοκλήρωση του Gov.cy.

Με σκοπό την πρόσβαση των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρίες στην ενημέρωση, σε θέματα βίας και μέτρων προστασίας και στήριξης, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως εφαρμόζει μέτρα και ενημερωτικές εκστρατείες.

Για την πρόσβαση σε πληροφόρηση σε σχέση με τις συνθήκες διαβίωσης, την κατάσταση υγείας, τη συμμετοχή στην απασχόληση και άλλες κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους που αφορούν τα άτομα με αναπηρίες, η Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών διενεργεί όλες τις στατιστικές έρευνες και εκδίδει όλες τις στατιστικές εκθέσεις σύμφωνα με τα πρότυπα και τις απαιτήσεις της Eurostat.

6.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι η βελτίωση της προσβασιμότητας στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές και στην πληροφόρηση.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

6.3.1 Η συνεχής βελτίωση και αναβάθμιση της προσβασιμότητας των δημόσιων κτηρίων, δρόμων, χώρων στάθμευσης για άτομα με αναπηρίες, χώρων δημόσιας χρήσης και ειδικών ενδιαφερόντων, των μέσων μαζικής μεταφοράς στις οδικές, εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές, των προϊόντων και υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, από κάθε αρμόδιο φορέα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. (Δείκτες: αριθμός και δαπάνες έργων προσβασιμότητας)

6.3.2 Η παρακολούθηση και ο συνεχής εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που καθορίζει τις προδιαγραφές προσβασιμότητας στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στις μεταφορές και στην πληροφόρηση, και η διασφάλιση της τήρησής τους από τις αρμόδιες αρχές. (Δείκτες: αριθμός παραπόνων για έλλειψη προσβασιμότητας, αριθμός επιβολής διορθωτικών μέτρων και προστίμων)

6.3.3 Η μείωση του κοινωνικού και ψηφιακού αποκλεισμού μέσω των προσβάσιμων διαδικτυακών τόπων, εφαρμογών για φορητές συσκευές και της Ενιαίας Πύλης Gov.cy, καθώς και μέσω εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. (Δείκτες: αριθμός διαδικτυακών τόπων και εφαρμογών της Δημόσιας Υπηρεσίας, αριθμός εκπαιδευομένων)

6.3.4 Αύξηση και τήρηση της προσβασιμότητας σε ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες, στον τομέα των πληροφοριών και επικοινωνιών. (Δείκτες: αριθμός παραπόνων για έλλειψη προσβασιμότητας, αριθμός επιβολής διορθωτικών μέτρων και προστίμων)

6.4 Νέες δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Πρόσβαση στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον, στις Μεταφορές και στην Πληροφόρηση»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Συνέχιση της διαδικασίας για βελτίωση του νομικού πλαισίου σχετικά με την προσβασιμότητα σε κτήρια, πλατείες και δρόμους, από άτομα με αναπηρίες, μετά την έκδοση της Κ.Δ.Π. 404/2019, η οποία αφορά την τροποποίηση και βελτίωση δύο παραγράφων του εν ισχύ Παραρτήματος III του Κανονισμού 61HA, σχετικά με τους χώρους υγιεινής ατόμων με αναπηρίες.	Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Ανάπτυξης, Υπουργείο Εσωτερικών	-	2024-2028 (συνεχιζόμενη δράση για κάθε χρονιά από το 2024 μέχρι το 2028)	Με τη σύσταση της νέας Συμβουλευτικής Επιτροπής Προσβασιμότητας (ΣΕΠ) αναμένεται να προωθηθεί η διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης για την αντικατάσταση του υφιστάμενου κειμένου του Παραρτήματος III του Κανονισμού 61HA, το οποίο τέθηκε σε υποχρεωτική ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2018, από το προτεινόμενο από το ΕΤΕΚ νέο κείμενο του Παραρτήματος III του Κανονισμού 61HA, του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου. Το κείμενο αφορά τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της πρόσβασης για άτομα με αναπηρίες σε κτήρια, δρόμους και πλατείες. Η ΣΕΠ θα συνεχίσει να έχει συμβουλευτικό ρόλο προς τον Υπουργό Εσωτερικών για θέματα προσβασιμότητας που αφορούν άτομα με αναπηρίες.

2	Έργα βελτίωσης της προσβασιμότητας υποδομών κτηρίων, δρόμων και χώρων δημόσιας χρήσης.	Τμήμα Δημοσίων Έργων, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ιδιωτικοί Φορείς	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2024-2028 (συνεχιζόμενη δράση για κάθε χρονιά από το 2024 μέχρι το 2028)	Αύξηση προσβασιμότητας στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον.
3	Έργα βελτίωσης της προσβασιμότητας στα δημόσια σχολεία.	Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2024-2028 (συνεχιζόμενη δράση για κάθε χρονιά από το 2024 μέχρι το 2028)	Διευκόλυνση προσβασιμότητας και διακίνησης μαθητών με αναπηρίες.
4	Αντικατάσταση - ανέγερση Ειδικού Σχολείου «Αποστόλου Λουκά» στη Λεμεσό.	Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2022-2025	Το έργο βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Αύγουστο του 2025. Το έργο περιλαμβάνει και την ανέγερση του Παιδικού Αναρρωτηρίου του Ερυθρού Σταυρού, που συνδέεται κτηριακά με το Ειδικό Σχολείο Αποστόλου Λουκά.
5	Επισκέψεις σε προσβάσιμους από όλα τα παιδιά χώρους αναψυχής, χώρους εκδηλώσεων, μουσεία κ.λπ.	ΥΠΑΝ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028	Εξασφάλιση επισκέψεων σε χώρους που να είναι προσβάσιμοι από όλα τα παιδιά.
6	Σταδιακή εκτέλεση έργων υποδομής σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία (π.χ. βελτιωτικά έργα σε μονοπάτια περιήγησης, κεκλιμένες ράμπες, χώροι υγιεινής κ.λπ.).	Τμήμα Αρχαιοτήτων	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2024-2028 (σε τακτική βάση)	Η αύξηση της προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, όπου αυτό είναι εφικτό και με βάση προτάσεις διαχειριστικών σχεδίων.
7	Επεξεργασία προτάσεων μουσειολογικής μελέτης για το νέο Κυπριακό Μουσείο ώστε οι εκθεσιακοί και εργασιακοί χώροι του νέου Μουσείου να είναι προσβάσιμοι σε ΑμεΑ.	Τμήμα Αρχαιοτήτων	-	2025-2026	Η προετοιμασία και υλοποίηση προτάσεων ώστε το νέο Κυπριακό Μουσείο να είναι πλήρως προσβάσιμο.
8	Εξέταση προτάσεων για υλοποίηση έργων προσβασιμότητας για το Τοπικό Αρχαιολογικό Μουσείο Παλαιπάφου (Κουκλιών), στο πλαίσιο μουσειολογικής αναβάθμισης (π.χ. ράμπες ανάβασης).	Τμήμα Αρχαιοτήτων	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2026	Η επανεξέταση τρόπων αύξησης της προσβασιμότητας στο εν λόγω μουσείο το οποίο έχει περιορισμούς καθώς πρόκειται για Μνημείο (Μεσαιωνική Αγρέπαυλη).

9	Σχέδιο Επιχορήγησης για βελτίωση υποδομών προσβασιμότητας, περιβαλλοντικής συνείδησης και δημιουργίας / αναβάθμισης υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων.	Υφυπουργείο Τουρισμού	Υπολογίζεται για το 2024 το ποσό των €150.000	2024 Η δράση δύναται να συνεχιστεί για τα επόμενα έτη ανάλογα με τις εκάστοτε εγκρίσεις στη βάση του Προϋπολογισμού του ΥΦΤ	Πρόκειται για μία προσπάθεια ενθάρρυνσης δημιουργίας υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων, προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρίες μέσω παροχής οικονομικού κινήτρου στον ιδιωτικό τομέα που δραστηριοποιείται στις ειδικές μορφές τουρισμού, ούτως ώστε να μπορέσει η Κύπρος να ελκύσει ντόπιο και ξένο τουρισμό από άτομα με αναπηρίες. Αφορούν: Θρησκευτικό τουρισμό: • βελτιώσεις σε θέματα προσβασιμότητας εισόδου σε θρησκευτικά μνημεία στις περιπτώσεις όπου τα συγκεκριμένα μνημεία μπορούν να φιλοξενήσουν άτομα με κινητικές δυσκολίες· • κατασκευή/ βελτίωση χώρων υγιεινής για χρήση από τους επισκέπτες των Μνημείων (ανδρών, γυναικών, ΑμεΑ)· • Τοπιοτέχνηση του περιβάλλοντα χώρου Ιερού Ναού το οποίο θα είναι κατάλληλο και για χρήση από ΑμεΑ· Αθλητικό τουρισμό: Δημιουργία υποδομών για χρήση των εγκαταστάσεων από ΑμεΑ (π.χ. δημιουργία προσβάσεων κ.λπ.) καθώς και για την παρακολούθηση αγώνων στις εν λόγω αθλητικές εγκαταστάσεις.
10	Επιχορήγηση Τοπικών Αρχών για διευκολύνσεις σε ΑμεΑ επί των παραλιών. Αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη του «Σχεδίου επιχορήγησης για ενθάρρυνση έργων για την ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των παραλιών».	Υφυπουργείο Τουρισμού	€50.000 (κατά προσέγγιση - μέρος γενικότερων πιστώσεων για τις παραλίες)	2024 Η δράση δύναται να συνεχιστεί για τα επόμενα έτη ανάλογα με τις εκάστοτε εγκρίσεις στη βάση του Προϋπολογισμού του ΥΦΤ	Βελτίωση της προσβασιμότητας και των διευκολύνσεων / υποδομών για ΑμεΑ στις παραλίες όπως: ράμπες, πλαστικοί ή ξύλινοι διάδρομοι για πρόσβαση στην παραλία, αμφίβια τροχοκαθίσματα, συστήματα αυτόνομης θαλάσσιας πρόσβασης κ.λπ.
11	Καταγραφή διευκολύνσεων για ΑμεΑ στα καταταγμένα από το Υφυπουργείο Κέντρα Αναψυχής	Υφυπουργείο Τουρισμού	-	2024	Βελτίωση παρεχόμενης πληροφόρησης. Η εργασία θα διενεργηθεί στο πλαίσιο των επιθεωρήσεων για σκοπούς αδειοδότησης των επιχειρήσεων, από το ΥΦΤ.

12	Αποτύπωση διευκολύνσεων για ΑμεΑ στις καταταγμένες από το Υφυπουργείο Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.	Υφυπουργείο Τουρισμού	Στο πλαίσιο των συνήθων εγκεκριμένων πιστώσεων (€5.000)	2024	Βελτίωση παρεχόμενης πληροφόρησης. Αναμένεται να αξιολογηθούν 50 τουλάχιστον επιχειρήσεις για το 2024. Η σχετική πληροφόρηση θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υφυπουργείου Τουρισμού.
13	Αναθεώρηση του Σχεδίου «Τρίπος» για τη διάσωση ατόμων με αναπηρίες σε περιπτώσεις συμφορών. (αναμένεται η αναθεώρηση του Σχεδίου μέχρι 31/12/2025)	Πολιτική Άμυνα, Υπουργείο Εσωτερικών	-	2024-2028 (Η παρακολούθηση και υλοποίηση είναι συνεχής)	Αναθεώρηση του Σχεδίου με επικέντρωση στο στάδιο της πρόληψης και ετοιμότητας. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσω της εκπαίδευσης και της ενδυνάμωσης των ατόμων με αναπηρίες και του υποστηρικτικού τους δικτύου σε περίπτωση καταστροφών.
14	Παρακολούθηση των σχετικών πρωτοβουλιών, οι οποίες έχουν ως στόχο την διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες σε υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων.	Υπουργείο Εσωτερικών, Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου	-	2024-2028	Ιδιαίτερα στο πλαίσιο εποπτείας της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, προσπάθεια για ολοένα αυξανόμενη προσφορά υποτιτλισμού και χρήσης νοηματικής γλώσσας σε προγράμματα του ΡΙΚ. Διασφάλιση ότι οι τηλεοπτικοί οργανισμοί και το ΡΙΚ αυξάνουν συνεχώς και προοδευτικά ολοένα και περισσότερο την προσβασιμότητα ατόμων με οπτική και ακουστική αναπηρία στα προγράμματά τους, ιδιαίτερα μέσω του υποτιτλισμού προγραμμάτων, της χρήσης νοηματικής γλώσσας, της ακουστικής περιγραφής και του προφορικού υποτιτλισμού.
15	Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου διαδικτυακών τόπων (ΔΤ) και εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα.	Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	-	2024	Με τη δημιουργία αυτού του ηλεκτρονικού μητρώου θα υπάρχουν εγγεγραμμένοι οι ΔΤ και εφαρμογές για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα. Το εν λόγω ηλεκτρονικό μητρώο θα χρησιμοποιείται για περαιτέρω ενέργειες ώστε οι ΔΤ και οι εφαρμογές των φορέων του δημόσιου τομέα να καταστούν προσβάσιμοι. Οι κυβερνητικοί οργανισμοί θα έχουν τη δυνατότητα καταχώρισης του ΔΤ ή/ και εφαρμογής που διαθέτουν, μέσω ηλεκτρονικής φόρμας, στον ΔΤ του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής.

16	Ανάπτυξη νέων διαδικτυακών τόπων και νέας ενιαίας πύλης, «gov.cy».	Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	-	2027	Μείωση του κοινωνικού και ψηφιακού αποκλεισμού μέσω των προσβάσιμων ΔΤ και μέσω της Ενιαίας Πύλης σύμφωνα με τον περί Προσβασιμότητας των Ιστοτόπων και των Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές των Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα Νόμο του 2019 (Ν.50(Ι)/2019).
17	Ολοκλήρωση της μετατροπής των διαδικτυακών τόπων (ΔΤ) των κυβερνητικών οργανισμών για να είναι προσβάσιμοι και από άτομα με αναπηρίες.	Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	-	2027	Μείωση του κοινωνικού και ψηφιακού αποκλεισμού μέσω των προσβάσιμων ΔΤ σύμφωνα με τον περί Προσβασιμότητας των Ιστοτόπων και των Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές των Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα Νόμο του 2019 (Ν.50(Ι)/2019). Όλοι οι ΔΤ που δημοσιοποιήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2018 και μετά, είναι προσβάσιμοι και από άτομα με αναπηρίες. Συγκεκριμένα, έχει ολοκληρωθεί η Φάση Α, που σύμφωνα με τις πρόνοιες του σχετικού Νόμου, απαιτείται η μετατροπή μέχρι τις 23/9/19 όλων των ΔΤ που έχουν δημοσιοποιηθεί στις 23/9/18 και μετά. Ως εκ τούτου, η παρούσα δράση υλοποιήθηκε μερικώς και θα έχει πλήρη υλοποίηση με την ολοκλήρωση της Δράσης 16.
18	Εκπαίδευση λειτουργών που τροφοδοτούν τους ΔΤ των κυβερνητικών οργανισμών με την ετοιμασία εγχειριδίου και οργάνωση σεμιναρίων διάρκειας τριών (3) ωρών για όλους τους κυβερνητικούς οργανισμούς.	Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	-	2027	Διατήρηση των ΔΤ που παραδίδονται προσβάσιμοι ούτως ώστε να έχουν συμμορφωθεί πλήρως με τον Ν.50(Ι)/2019. Με την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του έργου Gov. cy, το δεύτερο/ τρίτο τρίμηνο του 2024, αναμένεται να οργανωθούν εξειδικευμένα/ στοχευμένα εργαστήρια στους υπεύθυνους περιεχομένου ΔΤ.

19	Αύξηση ευαισθητοποίησης για την προσβασιμότητα στην πληροφόρηση.	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής	-	2025	Το ΥΕΚΨΠ θα λάβει μέτρα για αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά στις απαιτήσεις προσβασιμότητας που ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 4 του περί Προσβασιμότητας των Ιστοτόπων και των Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές των Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα Νόμου του 2019 (Ν.50(Ι)/2019), τα οφέλη τους για τους χρήστες και τους ιδιοκτήτες ΔΤ και εφαρμογών για φορητές συσκευές και τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις προσβασιμότητας. Όσον αφορά σε ενέργειες για το ευρύτερο κοινό, θα γίνει ενημέρωση σε συνεργασία και με άλλους φορείς και αξιοποιώντας τα κανάλια επικοινωνίας του ΥΕΚΨΠ.
20	Αξιολόγηση εξειδικευμένων αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες για άτομα με αναπηρίες.	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής	Θα αποφασιστεί ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν	2024-2025	Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και κατ' επέκταση της παραγωγικότητας των ατόμων με αναπηρίες. Μέσω αυτής της δράσης προσδοκάται η ενδυνάμωση και η ενίσχυση της ανεξαρτησίας της ομάδας αυτής του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, θα κληθούν οι αρμόδιοι φορείς για να ενημερώσουν για τις ανάγκες αυτής της ομάδας πληθυσμού, με απώτερο στόχο να σχεδιαστεί σειρά εκπαιδεύσεων, σε συνεργασία με το ΚΕΠΑ, που θα αφορούν στην αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων ατόμων με αναπηρίες, σε συνεργασία με διάφορους κοινωνικούς εταίρους.

21	Διεξαγωγή παγκύπριας έρευνας για την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, τις ανάγκες και τις προσδοκίες γυναικών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και υπόκεινται σε πολλαπλές διακρίσεις, περιλαμβανομένων των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρίες.	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	-	2024-2026	Η εν λόγω έρευνα θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων 2024-2026 που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 11.1.2024.
22	Εκστρατείες ενημέρωσης γυναικών με ειδικές ανάγκες στήριξης και προστασίας, περιλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρίες, για σκοπούς πρόληψης και προστασίας από κάθε μορφής βία.	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2024-2028	Οι εν λόγω ενημερωτικές εκστρατείες θα υλοποιηθούν με στόχο την αύξηση της κατανόησης, αναγνώρισης και πρακτικής ενημέρωσης για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, καθώς και την ενημέρωση για τα δικαιώματα, τις υπηρεσίες προστασίας και στήριξής τους. Υλοποιούνται στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028.
23	Ψήφιση του «περί Προσβασιμότητας Προϊόντων και Υπηρεσιών Νόμου του 2024» και εφαρμογή του.	Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας σε συνεργασία με αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες	-	2024	Ενσωμάτωση στο Κυπριακό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/882 και εφαρμογή από το 2025 προδιαγραφών προσβασιμότητας συγκεκριμένων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό την αύξηση της προσβασιμότητάς τους στα άτομα με αναπηρίες και άλλους ευάλωτους καταναλωτές.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

7

7.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα απόλαυσης του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας των ατόμων με αναπηρίες, χωρίς διακρίσεις βάσει της αναπηρίας. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, για να διασφαλίζουν την πρόσβαση, για τα άτομα με αναπηρίες, σε υπηρεσίες υγείας που να είναι προσαρμοσμένες στο φύλο. Επίσης, παρέχουν υπηρεσίες αποκατάστασης στη βάση νομοθετικής ρύθμισης, ώστε να διασφαλιστεί η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών σύμφωνα με διεθνή και/ή ευρωπαϊκά πρότυπα, νομοθεσίες και/ή πρωτόκολλα.

7.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Τα άτομα με αναπηρίες, όπως όλοι οι πολίτες, έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας και φυσικής αποκατάστασης, που παρέχονται στο πλαίσιο του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ), που διαχειρίζεται ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ).

Αναφορικά με τις υπηρεσίες αποκατάστασης, στο ΓεΣΥ σήμερα παρέχονται:

- Υπηρεσίες αποκατάστασης εξωνοσοκομειακά από φυσιοθεραπευτές, λογοπαθολόγους και εργοθεραπευτές.
- Υπηρεσίες ενδονοσοκομειακής (ιατρικής) αποκατάστασης σε περιπτώσεις νευρολογικών παθήσεων, πολυτραυματιών καρδιοχειρουργικών περιστατικών και αναπνευστικών παθήσεων, βάσει κριτηρίων και κατηγοριών που καθορίστηκαν. Για τις υπηρεσίες αυτές, λόγω απουσίας σχετικής νομοθεσίας (βλέπε σχετική αναφορά πιο κάτω), ο Οργανισμός συμβάλλεται με νοσηλευτήρια που ικανοποιούν πρόσθετες απαιτήσεις/ κριτήρια που έχει θέσει ο Οργανισμός και καλύπτει υπηρεσίες στη βάση της περιορισμένης διαθεσιμότητας κλινών.

Σήμερα στην Κύπρο δεν υπάρχει νομοθεσία η οποία να ρυθμίζει τον τρόπο λειτουργίας κέντρων αποκατάστασης και την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, γεγονός το οποίο δυσχεραίνει το έργο του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας να εντάξει στο Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ) τις υπηρεσίες αυτές σύμφωνα με τον Νόμο. Στην παρούσα φάση, ο Οργανισμός εισήγαγε τις υπηρεσίες ενδονοσοκομειακής (ιατρικής) αποκατάστασης, επιτρέποντας τη σύναψη σχετικής συμβάσης με παροχείς που διαθέτουν άδεια λειτουργίας νοσηλευτηρίου και ικανοποιούν τις πρόσθετες απαιτήσεις/ κριτήρια που έχει θέσει ο Οργανισμός για τις εν λόγω υπηρεσίες, εφόσον ήταν ο μόνος τρόπος που θα ήταν εφικτός κάποιου είδους έλεγχος ως προς την ικανοποίηση προϋποθέσεων συνδεδεμένων με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ο Οργανισμός εξέδωσε σχετική εγκύκλιο για το πλαίσιο που θέσπισε για την παροχή υπηρεσιών ιατρικής αποκατάστασης στο ΓεΣΥ.

Για τη διασφάλιση προσβασιμότητας σε άτομα με αναπηρίες στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας, στις συμβάσεις με τους παροχείς:

(α) έχει συμπεριλάβει πρόνοια για τήρηση οποιασδήποτε ισχύουσας νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία αφορά τους παροχείς υπηρεσιών υγείας που εγγράφονται στο ΓεΣΥ, και

(β) έχει εισαγάγει τον πιο κάτω όρο στις συμβάσεις παροχών, βάσει του οποίου ο παροχέας υποχρεούται να διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες φροντίδας υγείας που παρέχει στο πλαίσιο του ΓεΣΥ είναι πλήρως προσβάσιμες από άτομα με αναπηρίες και ότι διαθέτει τον αναγκαίο εξοπλισμό που καθιστά τις εν λόγω υπηρεσίες προσβάσιμες σύμφωνα με τα κριτήρια, τις προδιαγραφές και τις απαιτήσεις που καθορίζονται από το Υπουργείο Υγείας. Ταυτόχρονα, ο Οργανισμός βρίσκεται σε διαδικασία σχετικής τροποποίησης όλων των υφιστάμενων συμβάσεων για τη συμπερίληψη του εν λόγω όρου.

Ο εν λόγω συμβατικός όρος είναι ο εξής: «Ο Παροχέας υποχρεούται να διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες φροντίδας υγείας που παρέχει στο πλαίσιο του ΓεΣΥ είναι πλήρως προσβάσιμες από άτομα με αναπηρίες και ότι διαθέτει τον αναγκαίο εξοπλισμό που καθιστά τις εν λόγω υπηρεσίες προσβάσιμες σύμφωνα με τα κριτήρια, τις προδιαγραφές και τις απαιτήσεις που καθορίζονται από το Υπουργείο Υγείας και οι οποίες ανακοινώνονται από τον Οργανισμό».

Δεδομένων των παραπάνω:

Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει σχετική νομοθεσία που αδειοδοτεί και/ή ρυθμίζει τον τρόπο λειτουργίας της κάθε κατηγορίας παροχής, ο Οργανισμός έχει συμπεριλάβει στα ελάχιστα κριτήρια εγγραφής την υποβολή έγκυρης άδειας λειτουργίας βάσει της σχετικής νομοθεσίας. Σχετικές είναι οι περιπτώσεις ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, φαρμακείων και εργαστηρίων για τα οποία εφαρμόζονται οι νόμοι περί Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων (Έλεγχος Ίδρυσης και Λειτουργίας) Νόμος, περί Φαρμακευτικής και Δηλητηρίων Νόμος και περί Εγγραφής και Λειτουργίας Κλινικών Εργαστηρίων Νόμος αντίστοιχα, οι οποίοι προνοούν, μεταξύ άλλων, για τα κριτήρια λειτουργίας και τις κτηριακές εγκαταστάσεις τους, διασφαλίζοντας την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες και κατ' επέκταση την εναρμόνιση του κράτους με τον περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και Άλλων Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικό) Νόμο (Ν.8(III)2011).

Οι Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, μετά την πανδημία του Covid-19, λόγω των μακροχρόνιων επιπτώσεων της πανδημίας, σύστησε από το 2022, Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την ανάπτυξη δράσεων, οι οποίες θα ενισχύσουν την ψυχική υγεία του γενικού πληθυσμού όλων των ηλικιακών ομάδων. Επιπρόσθετα, λόγω και των νέων λοιμωδών νοσημάτων που εμφανίζονται, επανεμφανίζονται και μεταδίδονται εύκολα και γρήγορα και πιθανόν να αποτελέσουν κίνδυνο για την δημόσια υγεία, η Επιτροπή εργάζεται για την ενεργοποίηση μηχανισμών και ετοιμασία σχεδίου δράσης για την ενδυνάμωση της ψυχικής υγείας του γενικού πληθυσμού όλων των ηλικιακών ομάδων από μελλοντικές απειλές κατά της δημόσιας υγείας.

Οι Υπηρεσίες Σχολικής Υγείας παρέχονται από σχολιάτρους των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και από Λειτουργούς Επισκεπτών/τριών Υγείας της Διεύθυνσης Νοσηλευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας. Προσφέρουν προληπτικές υπηρεσίες (ιατρική εξέταση και ανιχνευτικά προγράμματα) στα σχολεία, για όλα τα παιδιά με χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες. Σε αυτά τα ανιχνευτικά προγράμματα δίνεται προτεραιότητα στα παιδιά με αναπηρίες. Γίνονται εξετάσεις από σχολίατρο για τα παιδιά με αναπηρίες για απαλλαγή από τη στρατιωτική θητεία.

Οι κοινοτικοί νοσηλευτές του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) πραγματοποιούν κατ' οίκον επισκέψεις σε ασθενείς με μηχανική αναπνευστική υποστήριξη στο σπίτι. Περαιτέρω, κατ' οίκον επισκέψεις νοσηλευτών παρέχονται μέσω ΓεΣΥ σε όλους όσους είναι προσωρινά ή μόνιμα κατακεκλιμένοι ή περιορισμένοι στο σπίτι και έχουν ανάγκη νοσηλευτικών υπηρεσιών.

7.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και θεραπευτικής παρέμβασης χωρίς διάκριση.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

7.3.1 Η ενδυνάμωση του νομοθετικού πλαισίου για τη ρύθμιση της λειτουργίας των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων αναφορικά με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες (ειδικό χώρο στάθμευσης, ράμπες πρόσβασης, ανελκυστήρες κοινού και φορείων, κατάλληλοι χώροι νοσηλείας με διευκόλυνση κίνησης τροχοκαθίσματος ανάμεσα στις κλίνες, καθώς και ειδικές ευρύχωρες τουαλέτες και ντουζιέρες για τα άτομα σε τροχοκάθισμα, ειδικός εξοπλισμός και διευκολύνσεις) και η τροποποίηση όλων των υφιστάμενων συμβάσεων μεταξύ ΟΑΥ και παροχών. (Δείκτες: αριθμός ελέγχων από τα κλιμάκια Επιθεωρητών Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων στα ιδιωτικά νοσηλευτήρια και αριθμός συστάσεων και διορθωτικών ενεργειών, αριθμός συμβάσεων παροχών που συμμορφώνονται με τα κριτήρια προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες)

7.3.2 Θέσπιση νομοθεσίας που να ρυθμίζει τη λειτουργία των κέντρων αποκατάστασης. (Δείκτες: νέα νομοθεσία)

7.3.3 Ενίσχυση της γνώσης και ορθής συμπεριφοράς των επαγγελματιών υγείας προς τους ασθενείς και τα άτομα με αναπηρίες.

7.3.4 Παροχή υψηλού, ποιοτικού και αποδοτικού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, με πλήρη σεβασμό στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας μέσω της λειτουργίας αντίστοιχων δομών και περαιτέρω αύξηση κλινών.

7.4 Νέες δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υγείας και Θεραπευτικής Παρέμβασης»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Τροποποίηση υφιστάμενων συμβάσεων μεταξύ Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας και παροχών υπηρεσιών φροντίδας υγείας για εισαγωγή όρου που να προνοεί τη συμμόρφωση των παροχών με τα κριτήρια προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες που ορίζονται από το Υπουργείο Υγείας.	Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας	-	2024	Ο Οργανισμός προέβη σε εισαγωγή του ακόλουθου όρου στις νέες συμβάσεις παροχών και βρίσκεται σε διαδικασία σχετικής τροποποίησης όλων των υφιστάμενων συμβάσεων. Με την ψήφιση νομοθεσίας που να ρυθμίζει τη λειτουργία των παροχών φροντίδας υγείας, ο Οργανισμός θα συμπεριλάβει στα ελάχιστα κριτήρια εγγραφής στο ΓεΣΥ την υποβολή έγκυρης άδειας λειτουργίας βάσει της σχετικής νομοθεσίας και την υιοθέτηση μεταβατικής περιόδου για τους υφιστάμενους παροχείς.
2	Επέκταση της παροχής υπηρεσιών αποκατάστασης στο πλαίσιο του Γενικού Συστήματος Υγείας βάσει νομοθετικής ρύθμισης για τα κέντρα αποκατάστασης.	Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας, Υπουργείο Υγείας	€36*εκ.ετησίως για εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες αποκατάστασης (υπηρεσίες από φυσιοθεραπευτές, λογοπαθολόγους και εργοθεραπευτές) €12*εκ.ετησίως για υπηρεσίες (ιατρικής) αποκατάστασης *Για όλους τους πολίτες περιλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες. Το ποσό αφορά στο 2024.	2024-2028	Με την ψήφιση και εφαρμογή νομοθεσίας που θα ρυθμίζει τη λειτουργία κέντρων αποκατάστασης, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας θα επαναξιολογήσει τις υπηρεσίες και τους παροχείς, με στόχο την εναρμόνιση με τις πρόνοιες τις ισχύουσας νομοθεσίας.
3	Ανάπτυξη δράσεων από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, που θα ενισχύσουν την ψυχική υγεία του γενικού πληθυσμού όλων των ηλικιακών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, για την προφύλαξή τους από τις πιθανές επιπτώσεις των νέων λοιμωδών νοσημάτων που εμφανίζονται, επανεμφανίζονται και μεταδίδονται εύκολα και γρήγορα.	ΙΥ&ΥΔΥ/ Επιτροπή Εμπειρογνομόνων	-	Συνεχής διαδικασία 2024-2028	Ενδυνάμωση και θωράκιση της ψυχικής υγείας των ατόμων με αναπηρίες.

4	Ενημέρωση, εκπαίδευση και διοργάνωση μαθησιακών δραστηριοτήτων ιατρών, νοσηλευτών και άλλων επαγγελματιών υγείας, καθώς και βοηθητικού προσωπικού δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όσον αφορά τις ανάγκες και δικαιώματα των ασθενών και των ατόμων με αναπηρίες.	Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών Υπουργείου Υγείας, Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	-	2024-2028	Εφαρμογή πρακτικών που να ικανοποιούν τις ανάγκες των ασθενών, με σωστή αντιμετώπιση από τους επαγγελματίες υγείας των ατόμων με αναπηρίες.
5	Αποϊδρυματοποίηση και αποκατάσταση στην κοινότητα ασθενών που νοσηλεύονται στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, σε συνεργασία του Υπουργείου Υγείας, της Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και άλλων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.	Διεύθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας-ΟΚΥΠΥ	Πιστώσεις από προϋπολογισμό ΔΥΨΥ-ΟΚΥΠΥ νοουμένου ότι θα ληφθεί σχετική έγκριση των πιστώσεων στο πλαίσιο του προϋπολογισμού	2024-2028	Στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας παραμένουν ακόμη χρόνιοι ασθενείς με χρόνια προβλήματα ψυχικής υγείας που χρήζουν αποϊδρυματοποίησης και ενσωμάτωσής τους στην κοινότητα σε προστατευόμενους ή ημι-προστατευόμενους ξενώνες, που έχουν αξιολογηθεί ότι μπορούν να αποϊδρυματοποιηθούν αλλά δυστυχώς δεν υπάρχει οικογενειακό ή κοινοτικό σύστημα για να τους αναλάβει.
6	Συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων που να αφορούν την υγεία και τα άτομα με αναπηρίες/ παθήσεις που προκαλούν αναπηρία στο πλαίσιο της Κατ' Οίκον Κοινωνικής Νοσηλευτικής, η οποία συμμετέχει στο project HoCare που εφαρμόζεται σε 8 χώρες της Ευρώπης και επιχορηγείται από το πρόγραμμα Interreg Europe.	ΟΚΥΠΥ	-	2024-2028	Ενίσχυση της γνώσης για την αναπηρία και την υγεία.

ΠΕΜΠΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

8

8.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Κάθε μαθητής ή φοιτητής με αναπηρία έχει το δικαίωμα να προετοιμάζεται έγκαιρα από το εκπαιδευτικό και οικογενειακό περιβάλλον του για τη μετάβασή του από την εκπαίδευση στην απασχόληση και την ένταξή του στην αγορά εργασίας. Έχει το δικαίωμα για ανάπτυξη των επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του, για ελεύθερη επιλογή της εργασίας στην οποία επιθυμεί να απασχοληθεί σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις του, και για απόλαυση ενός εργασιακού περιβάλλοντος ανοικτού, συμπεριληπτικού και προσβάσιμου.

8.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας εφαρμόζει προγράμματα προετοιμασίας των μαθητών για τη μετάβασή τους από το σχολείο στην εργασία και τη γνωριμία τους με τα επαγγέλματα και τους εργασιακούς χώρους. Με τη συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, αναπτύχθηκε ένα πλαίσιο ώστε ο μαθητής, είτε φοιτά σε συνηθισμένη τάξη, είτε σε ειδική μονάδα είτε σε ειδικό σχολείο, έγκαιρα πριν τη λήξη της τελευταίας σχολικής χρονιάς, να αξιολογείται τόσο από τους εκπαιδευτικούς που τον γνωρίζουν όσο και από το ΤΚΕΑΑ, ώστε να εντοπίζονται και να καταγράφονται οι γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες, προτιμήσεις και ενδιαφέροντά του, να ενημερώνεται για τα διαθέσιμα προγράμματα απασχόλησης με στήριξη που λειτουργούν παγκύπρια και να παραπέμπεται στο κατάλληλο πρόγραμμα για ένταξή του στην ανοικτή αγορά εργασίας. Ενημερωτικές εκδηλώσεις για τα προγράμματα απασχόλησης με στήριξη διοργανώνονται από το Υπουργείο Παιδείας και για τους γονείς των παιδιών.

Το Σχέδιο Απασχόλησης με Στήριξη λειτουργεί με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου από το 1995, υπό την ευθύνη, μέχρι το 2009, του Τμήματος Εργασίας και της Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία και, από το 2009, του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες. Βασικός του σκοπός είναι η ένταξη στην ανοικτή αγορά εργασίας ατόμων με αναπηρίες που έχουν ανάγκη υποστήριξης με τις υπηρεσίες Καθοδηγητή Εργασίας. Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες επιχορηγεί μη κυβερνητικές οργανώσεις στο να προσλαμβάνουν Καθοδηγητές Εργασίας, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης σε ομάδες 5-25 ατόμων, αναφορικά με την εξεύρεση θέσης εργασίας με βάση τις προτιμήσεις, γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες του ατόμου, τη συμφωνία των όρων απασχόλησης, την κατάρτιση στα καθήκοντα της θέσης εργασίας, την ενδυνάμωση και στήριξη του ατόμου στο εργασιακό του περιβάλλον και στην ανάπτυξη των εργασιακών και κοινωνικών του δεξιοτήτων και της προσωπικότητάς του, την ενημέρωση και συστηματική επικοινωνία με το άτομο με αναπηρία, την οικογένειά του, τον εργοδότη του.

Σήμερα λειτουργούν παγκύπρια 25 Προγράμματα Απασχόλησης με Στήριξη, με εργοδότηση 380 ατόμων με κυρίως νοητική ή ψυχική αναπηρία, σε πέραν των 100 διαφορετικών εργοδοτών: υπεραγορές, καφετερίες, εστιατόρια, ξενοδοχεία, φούρνους, εμπορικά κέντρα, καταστήματα λιανικής πώλησης, Δήμους, φυτώρια, γκαράζ, σταθμούς βενζίνης, αποθήκες, φαρμακεία, κομμωτήρια κ.α. Η πλειοψηφία των εργαζομένων απασχολείται πάνω σε μερική βάση απασχόλησης, συνήθως 4-5 ώρες ημερησίως, με ωρομίσθιο στη βάση του κατώτατου μηνιαίου μισθού.

Στον ίδιο τομέα της υποστηριζόμενης απασχόλησης, η Διεύθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας εφαρμόζει προγράμματα εναλλακτικών μορφών απασχόλησης στις Επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου για την εργασιακή αποκατάσταση των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας που αδυνατούν για αντικειμενικούς λόγους να ενταχθούν στην ανοικτή αγορά εργασίας. Στις εναλλακτικές μορφές απασχόλησης, οι εργαζόμενοι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα αναπτύσσουν κοινωνικές και εργασιακές δεξιότητες και γίνονται παραγωγικοί, με τη στήριξη εξειδικευμένου προσωπικού και Λειτουργών Ψυχικής Υγείας.

Οι ενήλικες με αναπηρίες μπορούν να αιτηθούν στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες για επιχορήγηση κατάρτισης, για ποσό μέχρι €1.700 για παρακολούθηση προγράμματος κατάρτισης, σε οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο, διάρκειας μέχρι έξι μηνών.

Ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης παρέχονται και μέσω του Σχεδίου Δημιουργίας Μικρών Μονάδων Αυτοεργοδότησης με αίτηση στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, μέσω του Ειδικού Ταμείου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες. Διενεργείται συνέντευξη από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου, παρουσίαση της προτεινόμενης μονάδας σε οποιοδήποτε επαγγελματικό τομέα και εξέταση

της βιωσιμότητας της μονάδας. Η επιχορήγηση μέχρι ποσού €8.500 αφορά την αγορά εξοπλισμού, την ενοικίαση κτηρίου, την αγορά πρώτων υλών και προϊόντων κ.α. Κάθε χρόνο δημιουργούνται κατά μέσο όρο 15 νέες μονάδες αυτοεργοδότησης ατόμων με αναπηρίες.

Μετά την ψήφιση το 2020 του περί Ίδρυσης Κοινωνικών Επιχειρήσεων Νόμου, με αρμόδια αρχή τον Έφορο Συνεργατικών Εταιρειών και Έφορο Κοινωνικών Επιχειρήσεων, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας και την έγκριση στο τέλος του 2023 των σχετικών Κανονισμών, ανοίγουν νέες προοπτικές για την ίδρυση Κοινωνικών Επιχειρήσεων με ένταξη ατόμων με αναπηρίες ως εργαζομένων ή και ως επιχειρηματιών. Για σκοπούς υποστήριξης και ενδυνάμωσης των ατόμων με αναπηρίες να ενταχθούν σε Κοινωνικές Επιχειρήσεις, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες και η Διαχειριστική Επιτροπή του Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων ανέθεσαν σε εμπειρογνώμονες και παρέλαβαν το 2023 νέα εργαλεία οργάνωσης προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικής, που σε συνδυασμό με άλλα κίνητρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων διαφόρων Υπουργείων και Υπηρεσιών θα δημιουργήσουν νέες δυναμικές συνθήκες επαγγελματικής αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρίες.

Σύμφωνα με τον περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα Νόμο, δικαιούχοι που κατέχουν τα απαιτούμενα προσόντα για διορισμό, επιτυγχάνουν στις απαιτούμενες εξετάσεις και είναι κατάλληλοι για την εκτέλεση των καθηκόντων της θέσης, διορίζονται κατά προτεραιότητα, σε ποσοστό 10% των εκάστοτε υπό πλήρωση κενών θέσεων στην εκπαιδευτική και τη δημόσια υπηρεσία και σε ημικρατικούς οργανισμούς. Από το 2010 που πρωτοεφαρμόστηκε ο Νόμος μέχρι το τέλος του 2022 αποκαταστάθηκαν επαγγελματικά χάρη στον Νόμο, 313 άτομα με αναπηρίες (224 στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία, 35 στη Δημόσια Υπηρεσία, 10 ως Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό, 34 ως Εργοδοτούμενοι Ορισμένου Χρόνου και 10 σε Ημικρατικούς Οργανισμούς).

Το Τμήμα Εργασίας, για τη λειτουργία της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ), διαθέτει πέραν των 30 Συμβούλων Απασχόλησης, οι οποίοι είναι κατάλληλα καταρτισμένοι για να εξυπηρετούν ανέργους που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Τα άτομα με αναπηρίες πάντοτε τυγχάνουν προτεραιότητας στη συμμετοχή σε εξατομικευμένη καθοδήγηση και στήριξη για σκοπούς εξεύρεσης εργασίας. Ειδικότερα, το άτομο με αναπηρία μπορεί να ενταχθεί σε πρόγραμμα εξατομικευμένης προσέγγισης, το οποίο περιλαμβάνει εξατομικευμένες συναντήσεις των ανέργων με εξειδικευμένο Σύμβουλο Απασχόλησης της ΔΥΑ, με στόχο την λεπτομερή καταγραφή των δημογραφικών του στοιχείων και των στοιχείων απασχόλησης (profiling), καθώς και την ετοιμασία και εφαρμογή Ατομικού Σχεδίου Δράσης με βάση τις ικανότητες και τις προτιμήσεις του ανέργου και τις διαθέσιμες ευκαιρίες απασχόλησης και κατάρτισης.

Κατά το 2023, κατά μέσο όρο, 423 άτομα με αναπηρίες είχαν ενεργή εγγραφή στο αρχείο ανέργων της ΔΥΑ και 47 από αυτούς έλαβαν εξατομικευμένη συμβουλευτική στήριξη και καθοδήγηση από τους εξειδικευμένους Συμβούλους Απασχόλησης. Κατά το 2023, 128 άτομα με αναπηρίες που ήταν εγγεγραμμένοι άνεργοι εξασφάλισαν εργασία με δικές τους προσπάθειες, 100 άτομα εξασφάλισαν εργασία μέσω των προσπαθειών της ΔΥΑ, από τις οποίες οι 36 θέσεις ενέπιπταν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, και 49 άτομα παραπέμφθηκαν σε προγράμματα κατάρτισης.

Στο πλαίσιο προώθησης ενεργειών στήριξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, από τον Ιανουάριο 2024 η ΔΥΑ υλοποιεί το έργο «Παροχή Υπηρεσιών Επιχειρησιακής Μονάδας Συμβούλων Απασχόλησης για Παροχή Εξειδικευμένων και Εξατομικευμένων Υπηρεσιών Απασχόλησης προς άτομα NEETs (Not in Employment, Education or Training) ηλικίας 15- 29 ετών», όπου 12 Σύμβουλοι Απασχόλησης NEETs με τη στήριξη ενός συντονιστή και σε συνεργασία με Συμβούλους Απασχόλησης της ΔΥΑ, περιοδεύουν σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε αγροτικές και αστικές περιοχές, για την καταγραφή των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ατόμων NEETs, με στόχο την προσέγγιση, προσέλκυση, καθοδήγηση και στήριξή τους για ένταξη σε προγράμματα Ενεργητικών Μέτρων Απασχόλησης, το εκπαιδευτικό σύστημα και την εγγραφή στη ΔΥΑ για εξεύρεση βιώσιμης απασχόλησης. Στόχος του έργου αυτού είναι η προσέγγιση ή/και εγγραφή στη ΔΥΑ των ατόμων αυτών, με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες, όπως είναι και τα άτομα με αναπηρίες.

Λειτουργεί επίσης από το Τμήμα Εργασίας το Σχέδιο Παροχής Κινήτρων σε Εργοδότες για την Πρόσληψη Ατόμων με Αναπηρίες, μέσω του οποίου ενήλικες με αναπηρίες δύνανται να προσληφθούν σε εργοδότη που θα επιχορηγηθεί για τον μισθό που καταβάλλει στον εργοδοτούμενο για την αρχική περίοδο δύο ετών εργοδότησης. Το Σχέδιο, που αποσκοπεί στην παροχή κινήτρων και την ενθάρρυνση εργοδοτών για πρόσληψη ατόμων με αναπηρίες, προκηρύχθηκε το 2016 και παρέμεινε σε ισχύ μέχρι τις 5.11.2021. Το Σχέδιο επαναπροκηρύχθηκε στις 8.11.2021 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης για λήξη του Σχεδίου και με στόχο την πρόσληψη 100 ατόμων με αναπηρίες. Το Σχέδιο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με προϋπολογισμό €2 εκ. και συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). Μέχρι τις 3/4/2024

είχαν γίνει 67 τοποθετήσεις (αιτήσεις) από 63 εργοδότες. Οι 36 τοποθετήσεις αφορούν άντρες και οι 31 γυναίκες. Ανά επαρχία, έγιναν 23 τοποθετήσεις στη Λευκωσία, 18 στη Λεμεσό, 18 στη Λάρνακα, 3 στην Αμμόχωστο και 5 στην Πάφο.

Τέλος, στο πλαίσιο πρόσθετων κινήτρων προς άτομα με αναπηρίες για εξεύρεση εργασίας, με βάση τους περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου (Εισοδήματα που δεν λαμβάνονται υπόψη ως Εισόδημα) Κανονισμούς του 2014 (ΚΔΠ 340/2014) και συγκεκριμένα με βάση την παράγραφο 3(γ), το μέρος του μηνιαίου εισοδήματος από εργασία που αφορά άτομο με αναπηρία ή την/τον σύζυγό του, μέχρι και το ποσό των πεντακοσίων δώδεκα ευρώ (€512) δεν λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς υπολογισμού του μηνιαίου εισοδήματος του/της αιτητή/ήτριας ατόμου με αναπηρία, και ως εκ τούτου δεν επηρεάζεται το ποσό της μηνιαίας καταβολής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος για άτομο με αναπηρία. Επισημαίνεται ότι το υπό αναφορά ποσό αφορά στις μικτές απολαβές.

8.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ένταξη στην εργασία των ατόμων με αναπηρίες είναι η αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης σε επαγγελματική κατάρτιση και εργασία.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

8.3.1 Αύξηση και συστηματοποίηση των δράσεων ενημέρωσης των μαθητών, γονέων και ενηλίκων με αναπηρίες για τις ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης και εργασίας. (Δείκτες: αριθμός ενημερωτικών ημερίδων/ εκδηλώσεων από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, αριθμός ενημερωτικών φυλλαδίων με δημόσια κυκλοφορία)

8.3.2 Σχεδιασμός και λειτουργία προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε στοχευμένα και βιώσιμα επαγγέλματα που ταιριάζουν με τις δεξιότητες και ικανότητες των ατόμων με κάθε τύπου αναπηρία, καθώς και ανάπτυξη δικτύου εκπαιδευτών στον τομέα. (Δείκτες: αριθμός προγραμμάτων, αριθμός εκπαιδευτών)

8.3.3 Ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων με εργοδότηση ή αυτοεργοδότηση ατόμων με αναπηρίες. (Δείκτες: αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων, αριθμός ατόμων με αναπηρίες που εντάσσονται)

8.3.4 Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων για τα άτομα με αναπηρίες εκτός και εντός της αγοράς εργασίας και διαμόρφωση ομάδων στόχου για το μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μέλλον.

8.3.5 Αύξηση των κινήτρων και θετικών δράσεων στον ιδιωτικό τομέα για πρόσληψη ατόμων με αναπηρίες. (Δείκτες: αριθμός ατόμων με αναπηρίες που προσλαμβάνονται στον ιδιωτικό τομέα).

8.4 Νέες Δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Ένταξη στην Απασχόληση»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Οργάνωση δεκαπέντε τουλάχιστον προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης ατόμων με αναπηρίες και κατάρτισης επαγγελματικών συμβούλων για τη λειτουργία Κοινωνικών Επιχειρήσεων.	ΤΚΕΑΑ – ΚΕΠΑ – ΑΝΑΔ – ΜΚΟ	€150.000 για το 2024-2028 από το Ειδικό Ταμείο Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων	2024-2028	Αύξηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων ατόμων με αναπηρίες για σκοπούς ένταξής τους σε Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Κατάρτιση Επαγγελματικών Συμβούλων για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες προς ένταξη και εργασία σε Κοινωνικές Επιχειρήσεις.

2	Στο Σχέδιο Δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων έχει περιληφθεί η κατάρτιση ΑμεΑ στο πλαίσιο ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας ως ακολούθως: Διοργάνωση τριών προγραμμάτων ειδίκευσης των 300 ωρών για συγκεκριμένα επαγγέλματα με συμμετοχή 5-10 ΑμεΑ σε κάθε πρόγραμμα και διοργάνωση ενός προγράμματος για επιχειρηματικότητα με συμμετοχή 10-20 ατόμων, διάρκειας περίπου 600 ωρών.	ΤΚΕΑΑ – ΚΕΠΑ	€75.000 στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ (ΕΚΤ+)	2024-2025	Αύξηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων ατόμων με αναπηρίες για σκοπούς ένταξής τους στην αγορά εργασίας στο πλαίσιο ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας.
3	Ίδρυση δέκα τουλάχιστον κοινωνικών επιχειρήσεων με ένταξη τουλάχιστον τριάντα ατόμων με αναπηρίες και υποστήριξη από εκπαιδευτή και επαγγελματικό σύμβουλο, μέσω του Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων καθώς και του έργου «Νέο Δίκτυο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες».	ΜΚΟ – ΤΚΕΑΑ – Έφορος Κοινωνικών Επιχειρήσεων	€300.000 για το 2024-2028 από το Ειδικό Ταμείο Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων	2024-2028	Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε βιώσιμες κοινωνικές επιχειρήσεις και ενθάρρυνση, ενδυνάμωση και υποστήριξη ατόμων με αναπηρίες για ένταξη ως εργαζομένων ή και επιχειρηματιών.
4	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του Σχεδίου Απασχόλησης με Στήριξη, καθώς και του Σχεδίου Δημιουργίας Μικρών Μονάδων Αυτοεργοδότησης στο νέο πλαίσιο της ίδρυσης Κοινωνικών Επιχειρήσεων.	ΤΚΕΑΑ και Ειδικό Ταμείο Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων	Υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις στον προϋπολογισμό ΤΚΕΑΑ και προϋπολογισμό Ειδικού Ταμείου ΚΕΑΑ	2025	Αναβάθμιση και επέκταση των υπηρεσιών των Καθοδηγητών Εργασίας με περαιτέρω ανάπτυξη της υποστήριξης ατόμων προς ένταξη στην ανοικτή αγορά εργασίας. Συμπερίληψη κάλυψης δαπανών για εύλογες προσαρμογές στον εργασιακό χώρο.
5	Ενίσχυση ενημερωτικών εκστρατειών εργοδοτών για πρόσληψη ατόμων με αναπηρίες και μελέτη δημιουργίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας για ενίσχυση της πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες.	ΤΚΕΑΑ – ΤΕ – ΚΥΣΟΑ – ΟΕΒ – ΚΕΒΕ	-	2025	Ενίσχυση της ενημέρωσης των εργοδοτών για την αξιοποίηση πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες, τις δυνατότητες εργασίας που διαθέτουν, την εξάλειψη αρνητικών στερεοτύπων, την παροχή εύλογων προσαρμογών και την αύξηση της προσφοράς θέσεων εργασίας.
6	Συνεργασία Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και Υπουργείου Οικονομικών για αναγνώριση του Πιστοποιητικού Παρακολούθησης αντί του Απολυτηρίου Μέσης Εκπαίδευσης για πρόσληψη σε συγκεκριμένα ωρομίσθια επαγγέλματα.	ΥΦΚΠ – ΥΠΑΝ – ΥΟ	-	Δεκέμβριος 2028	Αύξηση των ευκαιριών επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων Μέσης Εκπαίδευσης με Πιστοποιητικό Παρακολούθησης αντί Απολυτηρίου.
7	Μελέτη επέκτασης του περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμου και στον ιδιωτικό τομέα.	ΤΚΕΑΑ	-	2026	Αύξηση ευκαιριών πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες κατά προτεραιότητα και στον ιδιωτικό τομέα πέραν του δημόσιου τομέα.

8	Επέκταση του προγράμματος εναλλακτικής απασχόλησης στη Λευκωσία στο πλαίσιο της Β' Φάσης ανέγερσης του Κέντρου Ψυχικής Υγείας.	ΔΥΨΥ – ΟΚΥΠΥ	-	2027	Ανάπτυξη και εφαρμογή εναλλακτικών μορφών απασχόλησης για την εργασιακή αποκατάσταση των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας που αδυνατούν για αντικειμενικούς λόγους να ενταχθούν στην ανοικτή αγορά εργασίας. Στις εναλλακτικές μορφές απασχόλησης οι εργαζόμενοι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα αναπτύσσουν κοινωνικές και εργασιακές δεξιότητες και γίνονται παραγωγικοί, με τη στήριξη εξειδικευμένου προσωπικού και λειτουργιών ψυχικής υγείας.
9	Συγκέντρωση δεδομένων από αποφοίτους ανώτερης εκπαίδευσης με αναπηρίες σχετικά με τις εμπειρίες τους από την είσοδό τους στην αγορά εργασίας – η συλλογή των δεδομένων γίνεται στο πλαίσιο της Εθνικής Έρευνας Παρακολούθησης Αποφοίτων που διεξάγει σε ετήσια βάση η Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.	ΥΠΑΝ – ΔΑΕ	Χρηματοδοτείται από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων για τα άτομα με αναπηρίες εντός της αγοράς εργασίας. Συγκεκριμένα, θα συλλεγούν δεδομένα σχετικά με: • την είσοδό τους στην αγορά εργασίας, • τον βαθμό στον οποίο η αναπηρία τους αποτέλεσε εμπόδιο να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, • τον βαθμό στον οποίο η αναπηρία τους αποτελεί εμπόδιο για την εκτέλεση των καθηκόντων της εργασίας τους, • τον βαθμό στον οποίο έχουν στήριξη από τον εργοδότη τους, • αν γνωρίζουν σε ποιον πρέπει να αποταθούν αν έχουν απορίες σχετικά με την εργοδότησή τους ως άτομα με αναπηρίες, • αν εργοδοτούνται σε θέσεις που ανταποκρίνονται στα εκπαιδευτικά τους προσόντα και στο πεδίο σπουδών τους.
10	Δημοσίευση στατιστικών στοιχείων για την παροχή διευκολύνσεων στις εξετάσεις που διοργανώνει η Υπηρεσία Εξετάσεων της Διεύθυνσης Ανώτερης Εκπαίδευσης για εισδοχή στη Δημόσια Υπηρεσία και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.	ΥΠΑΝ – ΔΑΕ	Στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πιστώσεων	2024-2028 (σε ετήσια βάση)	Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σε σχέση με τις διευκολύνσεις που δόθηκαν στις εξετάσεις για εισδοχή στη Δημόσια Υπηρεσία και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

ΕΚΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

ΕΠΑΡΚΕΣ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ

9

9.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Κάθε άτομο με αναπηρία έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει επαρκές βιοτικό επίπεδο με αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και κατάλληλη κοινωνική προστασία και να ζει στην κοινότητα με επιλογές ίσες με άλλους, με πρόσβαση σε σειρά υπηρεσιών υποστήριξής του, για πλήρη συμμετοχή και ενσωμάτωσή του στην κοινωνία.

9.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, που εφαρμόζει η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, άτομα με αναπηρίες που πιστοποιούνται με σοβαρή αναπηρία ή μέτρια νοητική αναπηρία, ανεξαρτήτως ηλικίας, έχουν δικαίωμα σε Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ύψους μέχρι €480 μηνιαίως για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών, συν αναπηρικό επίδομα ύψους €226 μηνιαίως, συν μέτρα κοινωνικής συνοχής ύψους €142 μηνιαίως, για την αντιμετώπιση των δαπανών που προκαλεί η αναπηρία στη ζωή του ανθρώπου. Το συνολικό αυτό ποσό των €848 μηνιαίως δικαιούνται τα παιδιά και οι νέοι μέχρι ηλικίας 28 χρόνων που εμπίπτουν στην πιο πάνω ομάδα, ανεξαρτήτως του εισοδήματος ή και περιουσιακών στοιχείων της οικογένειάς τους, καθώς και ενήλικα πρόσωπα που εμπίπτουν στην πιο πάνω ομάδα και πληρούν επιπρόσθετα τα εισοδηματικά και άλλα οικονομικά κριτήρια της νομοθεσίας. Επίσης, δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος δικαιούνται και μια σειρά συνδεδεμένων με το ΕΕΕ παροχών και υπηρεσιών, περιλαμβανομένων: επιδόματος ενοικίου, επιδότησης για αντικατάσταση οικοσκευών, κάλυψη δημοτικών τελών, έκπτωση 20% στην κατανάλωση ηλεκτρισμού, απαλλαγή από οποιαδήποτε τέλη και δίδακτρα για πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης κ.α. Σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία και συγκεκριμένα το Διάταγμα Επιχορήγησης Κατ' Οίκον Φροντίδας για Άτομα με Αναπηρίες, ο δικαιούχος του ΕΕΕ και αναπηρικού επιδόματος έχει δικαίωμα επιπρόσθετα για τις ανάγκες του για υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας, σε μηνιαίο ποσό €100 ή €200 ή €300 ή €400 ή, για εξαιρετικές ανάγκες φροντίδας, μεγαλύτερο ποσό. Οι πιο πάνω κοινωνικές παροχές καταβάλλονται από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, μετά από αξιολόγηση και πιστοποίηση της αναπηρίας, μέσω του Συστήματος Αξιολόγησης Αναπηρίας του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες. Οι συνολικές δαπάνες για αναπηρικές παροχές (πέραν των βασικών αναγκών) από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, ανέρχονται σε περίπου €52 εκ. ετησίως και αφορούν 10000 περίπου δικαιούχους με αναπηρίες.

Στους εργαζόμενους που λόγω αναπηρίας έχουν απώλεια του εισοδήματος από την εργασία τους, οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρέχουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τις κοινωνικές ασφαλίσεις, Σύνταξη Ανικανότητας και Σύνταξη Αναπηρίας (λόγω σωματικής βλάβης από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια). Η συνολική δαπάνη ανέρχεται σε €22 εκ. ετησίως για 4280 δικαιούχους.

Επιπρόσθετες κοινωνικές παροχές, ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων, παρέχει το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, σύμφωνα με τρεις Νόμους και έντεκα Σχέδια, για την υποστήριξη και διευκόλυνση της ανεξάρτητης διαβίωσης. Οι κοινωνικές παροχές αφορούν μηνιαία επιδόματα: Χορηγία Τυφλών, Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας, Επίδομα Φροντίδας σε Παραπληγικά ή Τετραπληγικά Άτομα, Επίδομα Διακίνησης, καθώς και εφάπαξ οικονομική βοήθεια: Οικονομική Βοήθεια για την Αγορά Τροχοκαθισμάτων, Αγορά Αυτοκινήτων, Αγορά ποικιλίας τεχνικών μέσων και υποστηρικτικής τεχνολογίας (ειδικά κρεβάτια και στρώματα, ειδικά καθίσματα, βοηθήματα βάδισης, βοηθήματα μετακίνησης, συσκευές επικοινωνίας, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ειδικά λογισμικά προγράμματα, εξοπλισμό και προγράμματα αισθητηριακής ολοκλήρωσης, κινητά τηλέφωνα κ.α.), καθώς και Επιχορήγηση Διακοπών. Δωρεάν παροχές αποτελούν επιπρόσθετα ο δανεισμός τροχοκαθισμάτων και τεχνικών μέσων, η έκδοση Δελτίου Στάθμευσης, η έκδοση Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας. Από τις κοινωνικές παροχές του ΤΚΕΑΑ επωφελούνται περίπου 15000 άτομα με ετήσια δαπάνη περίπου €49 εκ.

Για την αξιολόγηση και πιστοποίηση των δικαιωμάτων των πολιτών με αναπηρίες σε κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες υλοποιεί το έργο «Επέκταση και Αναβάθμιση του Νέου Συστήματος Αξιολόγησης της Αναπηρίας», το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής

Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με €10,5 εκ. και συγχρηματοδότηση από την ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+). Το έργο υλοποιήθηκε και στην προγραμματική περίοδο 2014-2020. Πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο 5000 αξιολογήσεις ετησίως, ενώ από την έναρξη του έργου το τέλος του 2013 μέχρι το τέλος του 2023 διενεργήθηκαν αξιολογήσεις συνολικά για 25300 περίπου άτομα με αναπηρίες που αιτήθηκαν κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες του Τμήματος ή της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας ή άλλων κρατικών υπηρεσιών και οι οποίοι έλαβαν μια ολοκληρωμένη έκθεση με πιστοποίηση του τύπου και έκτασης της αναπηρίας τους και των δικαιωμάτων τους για κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες. Η βάση πραγματικών δεδομένων αναπηρίας για το 2,4% του συνολικού πληθυσμού της Κύπρου αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνική βάση δεδομένων για τα άτομα με αναπηρίες.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, στο πλαίσιο διασφάλισης του επιπέδου διαβίωσης των ατόμων με αναπηρίες, λειτουργούν οκτώ κρατικές δομές (Σπίτια στην Κοινότητα), στις οποίες διαμένουν, με 24ωρη φροντίδα, 39 άτομα με σοβαρής μορφής αναπηρίες κάτω από την νομική φροντίδα της Διευθύντριας/ντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, με ετήσια δαπάνη €5 εκ.

Επίσης, 28 Φορείς (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) επιχορηγούνται στη βάση κριτηρίων, μέσω Σχεδίων Κρατικών Χορηγιών του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, που διαχειρίζονται οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και αφορούν μεταξύ άλλων και τη λειτουργία προγραμμάτων που καλύπτουν ανάγκες ατόμων με αναπηρίες. Περίπου συνολικά 57 Προγράμματα (21 είναι για 24ωρη φροντίδα και 36 για ημερήσια φροντίδα) καλύπτουν ανάγκες ενήλικων και ανήλικων ατόμων με αναπηρίες, με ετήσιο κόστος πέραν των €6,7 εκ. Τα προγράμματα αυτά επιθεωρούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ως προς τη λειτουργία και την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών τους, στη βάση σχετικής Νομοθεσίας.

Για τη συμμετοχή τους σε Κέντρα Ημέρας, που λειτουργούν υπό την εποπτεία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ενήλικες με αναπηρίες δικαιούνται, μέσω της νομοθεσίας του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και του Διατάγματος για Επιχορήγηση Διημερεύουσας Φροντίδας, μηνιαία τροφεία και οδοιπορικά.

Για την υποστήριξη και ενθάρρυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στην κοινότητα, οι οργανώσεις των ατόμων αναπηρίες και οι οργανώσεις που παρέχουν υπηρεσίες προς τα άτομα με αναπηρίες, επιχορηγούνται από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες για διάφορα προγράμματα ενημέρωσης, διεκδίκησης δικαιωμάτων, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, καθώς και για την εργοδότηση Κοινωνικών Συνοδών που αναλαμβάνουν να συνοδεύουν και να υποστηρίζουν ενήλικες για τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες στην κοινότητα, περιλαμβανομένης της ψυχαγωγίας και κοινωνικοποίησης. Η συνολική ετήσια δαπάνη για την επιχορήγηση 49 προγραμμάτων ανέρχεται σε €315.000. Η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων επιχορηγείται με €100.000 ετησίως για τις δαπάνες λειτουργίας της και η Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία με €350.000 ετησίως.

Ως ειδικό έργο με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες ανέλαβε και λειτουργεί, από το 2016, το έργο της «Αποϊδρυματοποίησης των Ενοίκων του Θαλάμου 14 του Νοσοκομείου Αθαλάσσης» σε Κατοικία Υποστηριζόμενης Διαβίωσης που δημιουργήθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτό και στελεχώνεται πάνω σε 24ωρη βάση, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και με αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Περαιτέρω, ως ειδικό έργο με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης των ενηλίκων με αναπηρίες και κυρίως με νοητική αναπηρία ή αυτισμό, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες ανέλαβε και υλοποιεί το έργο «Επέκταση του Δικτύου Δομών και Υπηρεσιών Υποστήριξης της Ανεξάρτητης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες» και το Σχέδιο Ένταξης Ατόμων με Σοβαρές Αναπηρίες σε Κατοικίες και Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης. Στο πλαίσιο αυτό, λειτούργησαν με ανάθεσή τους σε αναδόχους του ιδιωτικού τομέα μέσω δημόσιων διαγωνισμών, από το 2021 μέχρι τις αρχές του 2024, δώδεκα κατοικίες υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση, στις οποίες διαμένουν 49 άτομα με αναπηρίες, και επτά ατομικά προγράμματα υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση κυρίως για άτομα με αυτισμό. Οι επωφελούμενοι του Σχεδίου υποστηρίζονται με υπηρεσίες φροντιστών, προσωπικών βοηθών και συμβούλων, ώστε να διαβιούν με ασφάλεια, αξιοπρέπεια και ποιότητα ζωής, ενσωματωμένοι μέσα στην κοινότητα και με αποφυγή της ιδρυματοποίησής τους και κοινωνικού αποκλεισμού. Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027», με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+). Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε €20 εκ.

Επιπρόσθετα, συμπληρωματικά και σε συνέργεια με το πιο πάνω έργο, το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες ανέλαβε, με χρηματοδότηση από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ύψους €2,4 εκ. και σε

συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, την ανέγερση και αγορά πέντε κατοικιών, δύο στην Κοκκινοτριμιθιά και τριών στα Πολεμίδια, για τη στέγαση ατόμων με αναπηρίες που θα ενταχθούν σε προγράμματα υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση και θα αντιμετωπίζουν επιπρόσθετα και ανάγκες στέγασης.

Η Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου (ΟΠΑΚ) υλοποιεί το έργο «Παροχή υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας σε άτομα με αναπηρίες», το οποίο απευθύνεται σε μέλη της ΟΠΑΚ και του Συνδέσμου Μυοπαθών Κύπρου (MDA Cyprus) και αφορά την εξυπηρέτηση 88 ατόμων με τετραπληγία ή παραπληγία (72 μελών της ΟΠΑΚ και 16 του Συνδέσμου Μυοπαθών) μέσω της εργοδότησης 75 φροντιστών και ομάδας υποστηρικτικού προσωπικού. Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+).

Η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων υλοποιεί, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και με ανάθεση από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, το πιλοτικό πρόγραμμα εργοδότησης τριών Συμβούλων Λήψης Αποφάσεων, στο πλαίσιο προώθησης και ολοκλήρωσης του νομοσχεδίου «περί Πρόσβασης Ατόμων με Αναπηρίες σε Υποστήριξη Λήψης Αποφάσεων», για την υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων και άσκηση δικαιωπρακτικής ικανότητας των ατόμων με αναπηρίες και μεταρρύθμιση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την κήρυξη «ανίκανων προσώπων» και τον διορισμό «κηδεμόνων και διαχειριστών περιουσίας».

Με σκοπό τη μείωση του κόστους ηλεκτρισμού για τα άτομα με αναπηρίες και βελτίωση της ποιότητας διαβίωσής τους, η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου υλοποιεί την Απόφαση του Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, για επιβολή Υποχρεώσεων Παροχής Δημόσιων Υπηρεσιών (Κ.Δ.Π. 307/2023) (ειδική διατίμηση ηλεκτρισμού). Τα μειωμένα έσοδα της ΑΗΚ που προκύπτουν από την εφαρμογή της ειδικής διατίμησης για όλες τις κατηγορίες ευάλωτων ανέρχονται σε περίπου €10εκ. το χρόνο και ανακτώνται αναλογικά από όλους τους καταναλωτές ηλεκτρισμού μέσω της χρέωσης Υποχρεώσεων Παροχής Δημόσιας Υπηρεσίας. Οι λήπτες επιδομάτων από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες είναι περίπου το 17% του συνόλου των δικαιούχων του μέτρου.

Η Υπηρεσία Ενέργειας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας εφαρμόζει το περί των Μέτρων Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Φτώχειας και των Μέτρων Προστασίας των Ευάλωτων Πελατών Ηλεκτρικής Ενέργειας Διάταγμα του 2023 (Κ.Δ.Π. 310/2023). Στα μέτρα περιλαμβάνεται η συμμετοχή στα Σχέδια Χορηγιών του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞ.Ε με αυξημένη χορηγία για Εγκατάσταση Φωτοβολταϊκού Συστήματος, για Εγκατάσταση και Θερμομόνωση Οροφής. Η χορηγία παρέχεται από το Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞ.Ε (περίπου €10εκ ευρώ ετησίως για όλες τις κατηγορίες ευάλωτων καταναλωτών) το οποίο χρηματοδοτείται από το Τέλος Κατανάλωσης που πληρώνουν όλοι οι καταναλωτές στους τελικούς λογαριασμούς ηλεκτρισμού. Οι λήπτες επιδομάτων από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες είναι περίπου το 8% του συνόλου των δικαιούχων του μέτρου. Με το ίδιο Διάταγμα, επίσης, εφαρμόζεται το μέτρο μη αποκοπής σύνδεσης ή επανασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας σε κρίσιμες περιόδους στους ευάλωτους πελάτες για τους οποίους η απρόσκοπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι απαραίτητη για λόγους που σχετίζονται με την υγεία τους.

9.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας για την κοινωνική προστασία και ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες είναι η ενίσχυση της διασφάλισης επαρκούς βιοτικού επιπέδου και η επέκταση και ανάπτυξη της πρόσβασης σε υποστηρικτικές υπηρεσίες μέσα στην κοινότητα, για ασφαλείς, αξιοπρεπείς και ποιοτικές συνθήκες διαβίωσης.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

9.3.1 Η αύξηση και επέκταση των κοινωνικών παροχών προς τα άτομα με αναπηρίες σε συνδυασμό με αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε είδος. (Δείκτες: νέα νομοθεσία, πρόσθετες δαπάνες στον ετήσιο προϋπολογισμό)

9.3.2 Η εισαγωγή στην Κύπρο του θεσμού του Προσωπικού Βοηθού, του Συμβούλου Ατόμων με Αναπηρίες, του Εκπαιδευτή και άλλων επαγγελματιών. (Δείκτες: αριθμός νέων επαγγελματιών, αριθμός επωφελουμένων από νέες υπηρεσίες)

9.3.3 Η αναγνώριση των γονέων ή άλλων μελών της οικογένειας των παιδιών και ενηλίκων με αναπηρίες ως άτυπων φροντιστών ή άτυπων παρόχων υπηρεσιών, στις περιπτώσεις που λόγω της αναπηρίας των παιδιών τους δεν μπορούν να εργάζονται.

9.3.4 Η χαρτογράφηση όλων των ατόμων με αναπηρίες που ενδεχομένως θα αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο ιδρυματοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού για τον καταρτισμό μεσοπρόθεσμου σχεδίου υποστήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσης τους. (Δείκτες: αριθμός ατόμων)

9.3.5 Η λειτουργία πρόσθετων κατοικιών και προγραμμάτων υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση. (Δείκτες: αριθμός κατοικιών/ προγραμμάτων, αριθμός επωφελουμένων ατόμων)

9.3.6 Η λειτουργία νέων Κέντρων Ημέρας και Ξενώνων Προσωρινής Διαμονής, ώστε να υπάρχει σε κάθε επαρχία επαρκής αριθμός κέντρων για άτομα κάθε τύπου και βαθμού αναπηρίας. (Δείκτες: αριθμός Κέντρων Ημέρας, αριθμός επωφελουμένων)

9.3.7 Ο εκσυγχρονισμός και ολοκλήρωση ενός νομικού πλαισίου που να διασφαλίζει την ισότητα των ατόμων με αναπηρίες ενώπιον του νόμου και να τα υποστηρίζει στη λήψη των αποφάσεών τους και άσκηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας. (Δείκτες: νέες νομοθεσίες)

9.4 Νέες Δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Επαρκές Βιοτικό Επίπεδο και Ανεξάρτητη Διαβίωση»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Διαβούλευση και νομοπαρασκευή νέας νομοθεσίας για τις κοινωνικές υπηρεσίες και παροχές προς τα άτομα με αναπηρίες.	ΥΦΚΠ – ΤΚΕΑΑ – ΥΔΕΠ	Όπως θα εκτιμηθεί κατά τη διαβούλευση και αποφασιστεί μεταξύ ΥΦΚΠ και ΥΟ	2024-2025	Αύξηση και επέκταση των κοινωνικών παροχών προς τα άτομα με αναπηρίες σε συνδυασμό με αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε είδος και αποσύνδεση των αναπηρικών παροχών από τη νομοθεσία του ΕΕΕ.
2	Ανάθεση μέσω του έργου «Νέο Δίκτυο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες» σε αναδόχους της παροχής νέων υπηρεσιών: Προσωπικού Βοηθού, Συμβούλου, Εκπαιδευτή κ.α.	ΤΚΕΑΑ	€30 εκ. διαθέσιμες πιστώσεις μέσω του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»	2025-2027	Ανάπτυξη και παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τα άτομα με αναπηρίες στο νέο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που θα υιοθετηθεί.
3	Χαρτογράφηση ενηλίκων με αναπηρίες ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου κοινωνικού τους αποκλεισμού και ιδρυματοποίησης, για προγραμματισμό των αναγκών υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση.	ΤΚΕΑΑ	-	2026	Εντοπισμός και καταγραφή των ατόμων που θα αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο ιδρυματοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού και θα χρειαστούν την υποστήριξη του κράτους για να διαβιούν ενσωματωμένα μέσα στην κοινότητα.
4	Απόκτηση μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας πέντε κατοικιών (δύο στην Κοκκινότριμιθιά και τριών στα Πολεμίδια) για τη στέγαση ατόμων με αναπηρίες σε προγράμματα υποστήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσής τους.	ΤΚΕΑΑ – ΚΟΑΓ	€2,4 εκ. διαθέσιμα μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	2026	Ανάθεση μέσω συμφωνίας από το ΤΚΕΑΑ προς τον ΚΟΑΓ της ανέγερσης και αγοράς πέντε κατοικιών οι οποίες θα διατεθούν για τις ανάγκες στέγασης μέχρι 25 ατόμων με νοητική αναπηρία ή αυτισμό.

5	Λειτουργία πέντε νέων Κατοικιών Υποστήριξης στην Ανεξάρτητη Διαβίωση	ΤΚΕΑΑ	€20 εκ. διαθέσιμα μέσω του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»	2027	Ανάθεση από το ΤΚΕΑΑ μέσω δημοσίων διαγωνισμών σε αναδόχους του ιδιωτικού τομέα της λειτουργίας προγραμμάτων υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση στις πέντε κατοικίες που θα αποκτηθούν το 2026.
6	Λειτουργία νέων Κέντρων Ημέρας και Ξενώνων προσωρινής φιλοξενίας ώστε να υπάρχει σε κάθε επαρχία πρόσβαση των ενηλίκων ιδίως με σοβαρές αναπηρίες.	ΜΚΟ – ΥΚΕ	Διαθέσιμες πιστώσεις του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών	2024-2028	Μετάβαση των παιδιών που αποφοιτούν από τα Ειδικά Σχολεία στα 18 ή κατ' εξαίρεση στα 21 χρόνια τους και έχουν ανάγκη για προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και διατήρηση της ενεργητικής συμμετοχής τους στην κοινωνία.
7	Ολοκλήρωση της διαβούλευσης και νομοπαρασκευής του νομοσχεδίου «περί Πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρίες σε Υποστήριξη Λήψης Αποφάσεων».	Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – ΤΚΕΑΑ – αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και Αρχές	-	2024-2025	Το νέο νομοσχέδιο θα μεταρρυθμίσει το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την κήρυξη των ατόμων με αναπηρίες ως «ανίκανων» και τον διορισμό «κηδεμόνων και διαχειριστών περιουσίας» τους και θα οδηγήσει σε ένα νέο πλαίσιο υπηρεσιών υποστήριξης στη λήψη αποφάσεων και άσκησης της δικαιοπρακτικής ικανότητάς τους.
8	Υποστήριξη της ίδρυσης αντιπροσωπευτικής οργάνωσης των ατόμων με νοητική αναπηρία.	ΕΠΑΝΑ – ΤΚΕΑΑ	-	2024-2025	Ενίσχυση του θεσμού της αυτοσυνηγορίας των ατόμων με νοητική αναπηρία και υποστήριξη της συμμετοχής τους ως Παρατηρητών στην Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία.
9	Ολοκλήρωση της διαβούλευσης, τροποποίησης και εκσυγχρονισμού του περί Ατόμων με Νοητική Αναπηρία Νόμου.	ΤΚΕΑΑ – ΕΠΑΝΑ	-	2025	Εκσυγχρονισμός της λειτουργίας της Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία και ανάπτυξη του ρόλου της στο νέο νομικό και θεσμικό πλαίσιο της υποστήριξης λήψης αποφάσεων.
10	Έκδοση εγχειριδίου «Οδηγός συμπεριφοράς στην καθημερινή επικοινωνία με τα άτομα με αναπηρίες».	ΤΚΕΑΑ – Παγκύπριο Συμβούλιο για τα Άτομα με Αναπηρίες	-	2026	Στόχος ένας Οδηγός που θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία ευρύτερα, για την καθημερινή επαφή με τα άτομα με αναπηρίες, την καταπολέμηση των στερεοτύπων και προκαταλήψεων και την καλλιέργεια κουλτούρας ισότητας, αποδοχής και σεβασμού, σε μια κοινωνία που ενσωματώνει όλους τους πολίτες της.

ΕΒΔΟΜΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ**

10

10.1 Γενική επιδίωξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Κάθε άτομο με αναπηρία έχει το δικαίωμα να συμμετέχει σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό, που ενισχύουν την ψυχική του ευεξία, κοινωνικοποίηση και ποιότητα ζωής. Έχει το δικαίωμα σε ευκαιρίες ανάπτυξης των δημιουργικών, καλλιτεχνικών, πνευματικών και φυσικών του ικανοτήτων, χαρισμάτων και ταλέντων, προς όφελος ανάπτυξης της δικής του προσωπικότητας, αλλά και για τον εμπλουτισμό της κοινωνίας.

10.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις οργανώνουν και λειτουργούν με τη συμμετοχή των μελών τους πληθώρα ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών προγραμμάτων, όπως εκδηλώσεις, εκδρομές, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εκθέσεις τέχνης, αθλητικές δραστηριότητες κ.α.

Επίσης, για τα άτομα που χρειάζονται υποστήριξη για τη συμμετοχή τους σε τέτοια προγράμματα, λειτουργούν από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις παγκύπρια, Κέντρα Απασχόλησης Ενηλίκων (Κέντρα Ημέρας – έχουν αναφερθεί ήδη στον Πυλώνα: Επαρκές Βιοτικό Επίπεδο και Ανεξάρτητη Διαβίωση), μέσω των οποίων τα άτομα έχουν την ευκαιρία να ασχοληθούν, με υποστήριξη εκπαιδευτών/ συνοδών, με τη μουσική, την τέχνη και δημιουργικές δραστηριότητες ανάλογα με τις προτιμήσεις και ενδιαφέροντά τους. Μέρος των δαπανών λειτουργίας των Κέντρων Ημέρας, όπως αναφέρθηκε ήδη στον προηγούμενο Πυλώνα, επιχορηγούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, μέσω του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών.

Μέσω του Σχεδίου Επιχορήγησης Οργανώσεων του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, επιχορηγούνται οργανώσεις για τη λειτουργία προγραμμάτων ψυχαγωγίας, πολιτισμού και αθλητισμού με ποσό μέχρι το 70% των πραγματικών εξόδων υλοποίησης του προγράμματος, με ανώτατο όριο το ποσό των €15.000 ανά οργάνωση.

Επίσης, μέσω του Σχεδίου Επιχορήγησης Οργανώσεων για την Εργοδότηση Κοινωνικών Συνοδών, του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, που έχει αναφερθεί και στον Πυλώνα: Επαρκές Βιοτικό Επίπεδο και Ανεξάρτητη Διαβίωση, οι 19 Κοινωνικοί Συνοδοί που εργοδοτούνται από εννέα οργανώσεις παγκύπρια, συνοδεύουν τα μέλη των οργανώσεων, μεταξύ άλλων και σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές τους δραστηριότητες.

Το Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες παρέχει την ευκαιρία σε λήπτες μηνιαίων επιδομάτων του ΤΚΕΑΑ καθώς και λήπτες Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και αναπηρικού επιδόματος, για επιχορήγηση διακοπών στην Κύπρο σε οποιοδήποτε εγκεκριμένο τουριστικό κατάλυμα, με ποσό €300 για τον δικαιούχο ή €500 για τον δικαιούχο και συνοδό του ή €700 για τον δικαιούχο και την σύζυγο και ανήλικα τέκνα του.

Η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας, που εκδίδει το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες σε άτομα με μέτριες ή σοβαρές αναπηρίες, παρέχει πρόσβαση δωρεάν ή με έκπτωση, σε μουσεία, μνημεία, φεστιβάλ, θεατρικές παραστάσεις, αθλητικές εκδηλώσεις, όπως αναφέρονται στον Κατάλογο Ωφελημάτων για τους δικαιούχους κατόχους της Κάρτας, που ανευρίσκεται στο www.eudisabilitycard.gov.cy. Ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας έχει κριθεί ως πετυχημένος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ενθάρρυνση της διακίνησης και αμοιβαίας αναγνώρισης δικαιωμάτων μεταξύ των κρατών μελών. Για τον σκοπό αυτό, μετά την πιλοτική εφαρμογή της Κάρτας σε οκτώ κράτη μέλη (μεταξύ των οποίων και η Κύπρος), βρίσκεται σε εξέλιξη η επέκταση της εφαρμογής της και στα 27 κράτη μέλη, με την ετοιμασία νέας Οδηγίας που θα διέπει τόσο την Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας όσο και την Ευρωπαϊκή Κάρτα Στάθμευσης, που αναμένεται να υιοθετηθεί εντός του 2024.

Τα έργα και υπηρεσίες προσβασιμότητας σε παραλίες, τουριστικά καταλύματα, αξιοθέατα, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, αθλητικούς χώρους, στις υπηρεσίες μεταφορών, στα οπτικοακουστικά μέσα και μέσα μαζικής ενημέρωσης, που έχουν αναφερθεί στον Πυλώνα για την Προσβασιμότητα στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον, τις Μεταφορές και την Πληροφόρηση, συμβάλλουν και αναπτύσσουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στη ψυχαγωγία, πολιτισμό, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό.

10.3 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στην ψυχαγωγία, τον πολιτισμό, τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό είναι η αύξηση των προγραμμάτων και δράσεων παροχής πρόσβασης στις δραστηριότητες αυτές και η επικέντρωση στις ικανότητες, χαρίσματα και ταλέντα κάθε ατόμου, για ανάπτυξη των δυνατοτήτων του και της προσωπικότητάς του.

Οι ειδικότεροι στρατηγικοί στόχοι είναι:

10.3.1 Αύξηση των προγραμμάτων και εκδηλώσεων που λειτουργούν από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κρατικές υπηρεσίες, για τη διοργάνωση ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων και ενθάρρυνση της δημιουργίας μουσικών, θεατρικών, αθλητικών και πολιτιστικών ομίλων από τις οργανώσεις. (Δείκτες: αριθμός προγραμμάτων και ομίλων που λειτουργούν ετησίως, αριθμός ατόμων που συμμετέχουν)

10.3.2 Ενίσχυση των κινήτρων, ευκαιριών, ενθάρρυνσης και υποστήριξης του ατόμου με αναπηρία και της οικογένειάς του για συμμετοχή σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας, πολιτισμού και κοινωνικοποίησης. (Δείκτες: αριθμός κινήτρων και ωφελημάτων ενθάρρυνσης)

10.4 Νέες Δράσεις 2024-2028

A/A	Περιγραφή νέων δράσεων στον Πυλώνα «Συμμετοχή στη Ψυχαγωγία, Πολιτισμό, Δραστηριότητες Ελεύθερου Χρόνου και Αθλητισμού»	Φορέας Υλοποίησης	Κόστος €	Χρονοδιάγραμμα	Αναμενόμενα αποτελέσματα
1	Επέκταση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ μέσω της υιοθέτησης της νέας Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας και την Ευρωπαϊκή Κάρτα Στάθμευσης και μεταφοράς της στο Κυπριακό Δίκαιο.	ΤΚΕΑΑ	-	2025	Επέκταση της εφαρμογής Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας και Ευρωπαϊκής Κάρτας Στάθμευσης στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ και αύξηση της χρήσης της και απόλαυσης πρόσθετων ωφελημάτων από τους δικαιούχους με αναπηρίες, στους τομείς της ψυχαγωγίας, πολιτισμού, ελεύθερου χρόνου και αθλητισμού.
2	Καταγραφή υφιστάμενων ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων οργανώσεων, και έκδοση/ ανάρτηση ενημερωτικού εντύπου.	ΤΚΕΑΑ – ΥΚΕ – ΥΨΥ – ΜΚΟ	-	2025	Ενημέρωση ατόμων με αναπηρίες για όλα τα διαθέσιμα προγράμματα και κέντρα που λειτουργούν παγκύπρια, και στα οποία δύνανται, εάν το επιθυμούν, να έχουν πρόσβαση.
3	Επιχορήγηση οργανώσεων για ίδρυση νέων μουσικών, θεατρικών και πολιτιστικών ομίλων, μετά από διαβούλευση με ΤΚΕΑΑ και Υφυπουργείο Πολιτισμού.	ΜΚΟ – ΤΚΕΑΑ – Υφυπουργείο Πολιτισμού	€10.000 ετησίως από διαθέσιμες πιστώσεις	2025-2028	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης σε προγράμματα και δραστηριότητες αναψυχής και πολιτισμού και ανάπτυξη του πολιτιστικού επιπέδου.

4	Υποστήριξη για συμμετοχή σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας, πολιτισμού και αθλητισμού μέσω των υπηρεσιών του Προσωπικού Βοηθού.	ΤΚΕΑΑ	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων για το έργο «Νέο Δίκτυο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες» που θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»	2025-2028	Ενίσχυση της υποστήριξης των ατόμων με αναπηρίες για συμμετοχή σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας, πολιτισμού και αθλητισμού μέσω της θεσμοθέτησης των υπηρεσιών του Προσωπικού Βοηθού που προωθείται για εισαγωγή στην Κύπρο μέσω: (α) της νέας νομοθεσίας που ετοιμάζεται για τις κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες προς τα άτομα με αναπηρίες, και (β) του προς υλοποίηση έργου «Νέο Δίκτυο Υπηρεσιών Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες».
5	Υλοποίηση δράσης με τίτλο «Πολιτιστική Κληρονομιά για Όλη την Κοινωνία» σε συνεργασία με οργανισμούς και Κέντρα Ημέρας ΑμεΑ, ώστε άτομα με διάφορες αναπηρίες να συμμετέχουν σε διάφορες δράσεις που αφορούν στην αρχαιολογική κληρονομιά του τόπου μας (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία).	Τμήμα Αρχαιοτήτων	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	Απρίλης-Μάης κάθε έτους	Η ανάπτυξη πολιτιστικών δράσεων σε μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία για αύξηση της συμμετοχικότητας των ατόμων με αναπηρίες στην πολιτιστική κληρονομιά. Δράσεις μπορούν να προωθούνται κατά τις Διεθνείς Ημέρες Μνημείων και Μουσείων αντίστοιχα.
6	Επεξεργασία προτάσεων της μουσειολογικής μελέτης για τη δημιουργία του νέου Κυπριακού Μουσείου που αφορούν στην ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων και υποδομών (π.χ. διαδραστικά σημεία) για την ένταξη και συμμετοχή ατόμων με διάφορες αναπηρίες σε δράσεις και τις μόνιμες εκθέσεις του νέου μουσείου. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, για τη σωστή υλοποίηση των προτάσεων, θα έρθει σε επαφή και θα συνεργαστεί με τους αρμόδιους οργανισμούς.	Τμήμα Αρχαιοτήτων	-	2025-2026	Η ετοιμασία ώστε το νέο Κυπριακό Μουσείο να είναι προσβάσιμο μέσα από διάφορες δράσεις σε άτομα με διάφορες αναπηρίες.
7	Επέκταση προγράμματος για άτομα με οπτική αναπηρία στον αρχαιολογικό χώρο της Χοιροκοιτίας, που αποτελεί μέρος της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.	Τμήμα Αρχαιοτήτων, Σχολή Τυφλών «Άγιος Βαρνάβας»	Στο πλαίσιο των διαθέσιμων πιστώσεων	2025	Η προσβασιμότητα και συμμετοχή ατόμων με οπτική αναπηρία στις πληροφορίες που αφορούν στον συγκεκριμένο και πολύ σημαντικό αρχαιολογικό χώρο, μέσα από τη δημιουργία τρισδιάστατων μοντέλων αφής, πινακίδων Braille κ.λπ. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται ήδη στην Οικία του Διονύσου στον αρχαιολογικό χώρο της Νέας Πάφου και την Οικία του Ευστολίου στον αρχαιολογικό χώρο Κουρίου.

ΓΤΠ 36/2025 - 100

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ISBN 978-9963-50-739-9 (εντ.) | 978-9963-50-740-5 (ηλεκτρ.)